

בית משפט לענייני משפחה בטבריה

תמ"ש 50603-03-15 ל' ואח' נ' א'

תמ"ש 50654-03-15

תמ"ש 47211-12-15

תיק חיצוני:

כב' השופטת אביבית נחמיאס

פלונית

התובעת

ע"י ב"כ עו"ד לירון נחום

נגד

אלמוני

הנתבע

ע"י ב"כ עו"ד טלי אלמן, עו"ד מעיין סולומון

בעניין הקטינות:

ת' ת.ז. *** ילידת ***

א' ת.ז. *** ילידת ***

נ' ת.ז. *** ילידת ***.

חקיקה שאוזכרה:

[חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962: סע' 14, 19, 24, 25, 68, 15](#)[חוק לתיקון דיני המשפחה \(מזונות\), תשי"ט-1959: סע' 3 \(א\)](#)

ספרות:

[פ' שיפמן, דיני המשפחה בישראל \(כרך א, תשנ"ה\)](#)

מיני-רציו:

* ביהמ"ש לענייני משפחה אימץ את המלצת התסקיר בדבר משמורת משותפת ובהמשך לקביעה זו דן במזונות הקטינות בהתאם להלכה שנקבעה לאחרונה בבע"מ 919/15. בנסיבות, ביהמ"ש סבר כי אין זה נכון לערוך חישוב אריתמטי מדויק לשם קביעת חלוקת החיוב במזונות ונקבע כי כל צד ישא בעין בהוצאות הקטינות, כאשר הן במשמורתו ובנוסף הצדדים ישאו בחלקים שווים בכל הוצאות הקטינות שאינן נובעות משהותן: קרי כלל הוצאות החינוך והבריאות השוטפות וההריגות. בנוסף, מאחר והלכת בע"מ 919/15 איננה חלה על קטינים מתחת לגיל 6, האב חויב במזונותיה ההכרחיים של הבת בגיל 4.5 בסך 1400 ₪ לחודש וזאת עד הגיעה לגיל 6.

* משפחה – משמורת קטינים – משמורת משותפת

* משפחה – מזונות ילדים – בעקבות בעמ 919/15

* משפחה – מזונות ילדים – חובת הורי האב בתשלום
* ראיות – מומחים – הסתמכות בית-המשפט עליהם

תביעת האם למשמורת בלעדית על הקטינות (כיום בנות 4.5, 10 ו-11) וקביעת זמני שהות. לטענתה לא מתקיימים התנאים לקיומה של משמורת משותפת וכי הסדרי הראיה הנוהגים כיום, לפיהם הקטינות ישנות אצל האב משך 6 לילות מתוך 14 לילות, נרחבים מידי; תביעת האב למשמורת משותפת על הקטינות ותביעת האם למזונות הקטינות ומדורן. הצדדים יהודים.

ביהמ"ש לענייני משפחה פסק:

התביעות ההדדיות למשמורת: חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, קובע כי שני ההורים הינם האפוטרופסים הטבעיים של ילדיהם הקטינים, וכאשר אין ביניהם הסכמה מי מהם יחזיק בקטין, יכריע בכך ביהמ"ש. בכואו של ביהמ"ש להכריע בשאלת המשמורת, השיקול הבלעדי הינו בהתאם לעקרון "טובת הקטין" אשר הוכר כעקרון על במשפט הישראלי. בהתאם לפסיקה, בחינה זו צריכה להתבסס על תשתית עובדתית נאותה. חשיבות רבה במיוחד יש לחוות-דעת של מומחים הן בשל יכולתם לבחון את השאלות המתעוררות בכל מקרה בעין מקצועית והן בשל היותם גורם ניטרלי לעומת ההורים היריבים. ניתן יהא לסטות מממצאים אלה, רק בהינתן טעמים כבדי משקל המצדיקים זאת.

השיקולים הנבחנים בעניין משמורת קטינים, הם: הבטחת סיפוק צרכיהם הפיסיים, הרגשיים, החברתיים והחינוכיים, תוך התייחסות ליכולת ההורים ונכונותם; הבטחת שמירת קשר איכותי של הקטינים עם הוריהם; הגשמת אינטרס הקטינים למסגרת יציבה, במידה המרבית; צמצום ככל האפשר הפגיעה בשל הגירושי; יש לעשות המירב ששני ההורים ימלאו תפקיד משמעותי בחיי הקטינים ויממשו אחריותם ההורית; כן, יש להתחשב במידה בה כל אחד מההורים טיפל בקטין בעבר. לאחרונה התייחס ביהמ"ש העליון לקריטריונים לקביעת משמורת משותפת אגב הכרעה בבע"מ 919/15 פלוני נ' פלונית ואח' (19.7.17) וביהמ"ש מצטט טעמים רלוונטים מהכרעה זו.

במקרה זה, האם עומדת על משמורת בלעדית ואילו האב טוען למשמורת משותפת, אם כי בסיכומיו עשה שימוש מרובה במונח "אחריות הורית משותפת". ביהמ"ש עומד על משמעותם של ביטויים אלו כפי שצוין לאחרונה בפסיקה. האפוטרופסות המשותפת של ההורים, היא המשמורת המשפטית המשותפת, אשר קבועה בחוק הכשרות, "מחייבת קבלת החלטות משותפות על ידי שני ההורים בכל עניין הנוגע בילד, החל ברישום לחוגים וכלה בקבלת טיפול פסיכולוגי או רפואי, בין שמדובר בענייני יומיום ובין שמדובר בשינוי אורחות חיים". לעומת זאת, החזקתו של הילד זכתה להגדרה "משמורת פיזית", כאשר קביעת משמורת פיזית של הילד בידי מי מההורים, אין בה כדי לפגוע ו/או לפגום במשמורת המשפטית המשותפת של ההורה שאיננו ההורה המשמורן (הפיזי). קיימת גישה הממליצה להחליף את המושגים "משמורת משפטית" ו-"אפוטרופסות" במושג "אחריות הורית". בענייננו המחלוקת בין הצדדים אינה נוגעת לאחריותם ההורית (שאינן מחלוקת שהינה משותפת), אלא נעוצה בשאלת המשמורת הפיזית על הקטינות, ובכך מתמקד ביהמ"ש.

בתסקיר האחרון העלתה העו"ס מס' חלופות למשמורת וחלוקת זמני שהות: המשך ההסדר הקיים, משמורת אם עם זמני שהות לאב ומשמורת משותפת והסדר של משמורת משותפת עם שינויים לגבי ימים א' וב' (בהתאם לזהות ההורה אצלו יהיו הקטינות בסופ"ש) בהתאם לצרכיה של הבת א'. לאחר ניתוח החלופות, המליצה העו"ס על החלופה השלישית, מאחר שמחד גיסא חלופה זו לא תהווה מהפיכה במשפחה, ומנגד תתן מענה לקושי של הבת א'. במקרה זה לא נמצאו טעמים כבדי משקל המצדיקים סטייה מהמלצות התסקיר וביהמ"ש מאמץ את החלופה השלישית שבסקיר.

חרף מערכת היחסים הקונפליקטואלית בין צדדים, הרוויה במחלוקות, ביהמ"ש התרשם כי דווקא בכל הנוגע לקטינות מצליחים הצדדים לשתף פעולה במידה מספקת, כאשר הם רואים את טובתן של הקטינות

לנגד עיניהם. ממכלול הראיות עולה כי במהלך החיים המשותפים שני ההורים היו דומיננטיים בגידול הקטינות, כאשר במשך תקופה לא מבוטלת (שאיננה סמוכה לתקופת ניהול ההליכים המשפטיים), הסכימו הצדדים כי האב יהיה ההורה המטפל העיקרי, בעוד האם תתמקד בפיתוח הקריירה ותשמש כמפרנסת עיקרית. אף לאחר הפרידה, מעורבות שני ההורים בחיי הקטינות גבוהה. האב שכר דירה בקיבוץ, בסמוך למגורי האם, ומלוא צרכי הקטינות מסופקים. הגם שהקטינות מרגישות נח יותר בבית האם, חוויותיהן בבית האב חיוביות. כל השיקולים שפורטו לעיל, תומכים בהסדר של הורות משותפת, כהמלצת התסקיר. משמעות המשמורת הפיזית המשותפת על הקטינות, הינה מהותית, ולפיה שני הבתים של הוריהן יהיו מרכזיים בחייהן, כאשר שניהם מעורבים בחייהן ונושאים בנטל כלכלי שווה בהוצאות הקטינות.

תביעת המזונות: הקטינות הינן בנות 10, 11 ו-4.5 שנים. עד לאחרונה, ע"פ הדין העברי כפי שפורש בפסיקה, חויב האב בלבד בסיפוק מזונותיו ההכרחיים של בנו הקטין מגיל אפס ועד הגיעו לגיל 15 שנה. לאחרונה נדרש ביהמ"ש העליון בהרכב מורחב של שבעה שופטים לשאלת חלוקת נטל חיוב המזונות בין הורים יהודים במקרה של משמורת משותפת. בפסק הדין הוכרעה אף שאלת מקור החיוב במזונות של ילדים בגיל 6-15. בפסק הדין נקבעה הלכה לפיה בגילאי 6-15 שנים החיוב במזונות הוא מדין צדקה והוא חל במידה שווה על שני ההורים, תוך שחלוקת החיוב ביניהם תיקבע על פי יכולותיהם הכלכליות היחסיות מכלל המקורות, לרבות הכנסה משכר עבודה (בע"מ 919/15 פלוני נ' פלונית ואח' (19.7.17)). בכך למעשה הושווה הדין החל בגילאים 6-15 שנים לזה החל בגילאי 15-18 שנים, שגם אז החיוב על פי הדין העברי הוא מדין צדקה והוא מוטל על שני ההורים על פי יכולותיהם הכלכליות היחסיות; הודגש כי הסוגיה שהובאה לפתחו של ביהמ"ש העליון בבע"מ 919/15 הינה חלוקת נטל חיוב המזונות בין הורים יהודים במקרה של משמורת משותפת, אולם ההלכה שנקבעה לא סוייגה רק למקרים של משמורת פיזית משותפת. כ"כ, בהתאם לפסיקה, יש ליישם את ההלכה על הליכים תלויים ועומדים.

בפסיקה שניתנה בימים אלה ממש (בעמ"ש 14612-10-16 פ.ב. נ' א.ב. (20.12.17)) נקבע כי ע"פ הכללים שנקבעו בבע"מ 919/15 על הערכאה הדיונית לקבוע ממצאים עובדתיים ביחס לפרמטרים הבאים: א. צרכי הקטינים – גובה הצרכים תלויי השהות ובכללם מדור והוצאות מדור; צרכים שאינם תלויי שהות; צרכים והוצאות חריגים, הכל ללא הבחנה בין צרכים הכרחיים ללא הכרחיים; ב. היכולות הכלכליות של ההורים – מכלל המקורות שעומדים לרשותם, כולל שכר עבודה; ג. קביעת היחסיות של היכולת הכלכלית של ההורים, האחד מול רעהו – נתון הרלבנטי ביחס לצרכים שאינם תלויי שהות ולצרכים החריגים; ד. חלוקת המשמורת בפועל – נתון המכוון לחלוקת זמני השהות, ילקח בחשבון לעת קביעת חלוקת הנטל בין שני ההורים ביחס לצרכים תלויי השהות, יחד עם הנתון של היכולות הכלכליות של ההורים. כן נפסק כי אין מדובר בנוסחאות אריתמטיות נוקשות, ועל הסתמכות על נתונים יבשים, והכל תלוי במכלול נסיבות העניין, כששיקול העל הוא טובת הילד ורווחתו בתי שני הוריו.

מאחר ונפסק כי השינוי בדין האישי מתייחס לקטינים שהינם מעל לגיל 6, הרי שבנוגע לקטינה נ', שהינה מתחת לגיל שש, יש ליישם את הדין האישי החל והלכת בע"מ 919/15 אינה חלה לגביה. בהקשר זה נפסק בין היתר כי על פי הדין העברי, אב חייב במזונות ילדיו שעד גיל 6 כדי צרכיהם ההכרחיים. בהתאם לפסיקה, צרכיו הכרחיים של קטין שאינם דורשים ראיות מפורטות ואשר מצויים בידיעה כללית שיפוטית, עומדים כיום על סך של 1,250 - 1,400 ₪ ללא הוצאות מדור וללא הוצאות חינוך.

לאחר בחינת צרכי הקטינות והכנסות הצדדים ביהמ"ש אינו סבור כי במקרה זה נכון לערוך חישוב אריתמטי מדויק לשם קביעת חלוקת החיוב במזונות ונקבע כי כל צד ישא בעין בהוצאות הקטינות, כאשר הן במשמורתו, לרבות ביגוד והנעלה, ובנוסף הצדדים יישאו בחלקים שווים בכל הוצאות הקטינות שאינן נובעות משהותן: קרי כלל הוצאות החינוך והבריאות השוטפות והחריגות. ביהמ"ש הגיע למסקנה זו לאחר שנלקחו בחשבון זמני השהות הדומים, גם אם אינם "מחצה על מחצה" במסגרתם שוהות הקטינות עם האם מעט יותר, את הגמישות בזמני השהות והצורך בקביעת "זמן איכות" עם האם, את הפערים

בהכנסות הצדדים (לטובת האם), את העובדה כי קצבת הילדים (אף בהתעלם מזו האמריקאית) מהמל"ל כמו גם המענק, מועברת לאם, וכי שני ההורים גרים בסמיכות והקטינות עוברות בחופשיות מבית לבית (גם אם חלוקת הלילות ברורה), ובשים לב לכל הנתונים שפורטו בהרחבה בפסה"ד, ומאחר שלגבי הוצאות החינוך והבריאות החריגות והשוטפות יש הסכמה למעשה כי אלה יחולקו בין הצדדים בצורה שווה. עוד הובהר כי אף אם בעתיד תרחיב העו"ס במסגרת סמכותה את זמני השהות, והם יהיו זהים, לא תהיה לכך השלכה על החיוב במזונות. שכן, משמורת משותפת לא נמדדת ע"פ חלוקת זמנים שווה, אלא ע"פ איכות הזמן וכאשר הצדדים גרים כה סמוך זה לזה, לא ניתן באופן אמיתי למדוד את חלוקת הזמן בצורה מדויקת.

באשר לקטינה נ', ישא האב בנוסף לאמור לעיל, במזונותיה ההכרחיים עד הגיעה לגיל 6 בסך של 1400 ₪ לחודש, כולל חלקה היחסי במדור ההכרחי (לא כולל טלפון, אינטרנט, תחזוקת בית, ניקיון, גינון ואחזקת רכב, שאינן מהוות הוצאות מדור הכרחיות). החל מגיל 6 – יפסק החיוב האמור וכל צד ישא בהוצאותיה בהתאם למנגנון שנקבע לעיל.

פסק דין

1. בפני תובענות הדדיות בעניין המשמורת על הקטינות שבכותרת, ותובענה לפסיקת מזונות עבור הקטינות:

תמ"ש 50654-03-15 – תביעת האם למשמורת בלעדית על הקטינות וקביעת זמני שהות.

תמ"ש 47211-12-15 – תביעת האב למשמורת משותפת על הקטינות.

תמ"ש 50603-03-15 – תביעת האם למזונות הקטינות ומדורן.

בנוסף תלויה ועומדת בפני מותב זה תביעה רכושית בין הצדדים - [תמ"ש 24361-12-15](#) (הקבועה להמשך הוכחות).

תמצית העובדות הצריכות לעניין:

2. הצדדים ניהלו מערכת יחסים זוגית משנת 2004, ובסמוך להיכרותם, עברו להתגורר יחד. לאחר שנולדו לצדדים שתי הקטינות: ת' (כיום כבת 11) וא' (כיום בת 10), טרם מעברם ל*חוו"ל, במסגרת שליחות האם מטעם ***, הצדדים נישאו בנישואין אזרחיים ב*** ביום 08.04.10. בהמשך נולדה ביתם נ' (כיום כבת ארבע וחצי שנים).

3. תחילה התגוררו הצדדים ב*** וב***. בין השנים 2010 עד 2013 התגוררו הצדדים ב*חוו"ל במסגרת שליחות מטעם ***. בתקופה זו כאמור, עבדה האם ואילו האב לא עבד בצורה מסודרת, והיה המטפל העיקרי בבנות. לאחר חזרתם לארץ, קבעו את מקום מגוריהם ב***.

4. מערכת היחסים של הצדדים ידעה עליות ומורדות. לאחר חזרת המשפחה לארץ, העמיקו המחלוקות ובני הזוג פנו לטיפול זוגי וגישור, אשר לא צלח.

5. בתחילת ההליכים המשפטיים, התגוררו הצדדים תחת אותה קורת גג, במהלך חודש מאי 2015, לאחר פניה למשטרה בתלונה לאלימות מצד הנתבע, על רקע מחלוקת סביב נטילת מסמכים ע"י הנתבע, הוא הורחק מהבית ע"י המשטרה. יצויין כי בנוסף האם הגישה בקשה למתן צו הגנה כנגד האב, במסגרתו ניתן צו הדדי למניעת הטרדה מאיימת, אשר בהמשך בוטל, לבקשת הצדדים. בעקבות אירועים אלה, שכר הנתבע דירה בסמוך לבית האם בקיבוץ.

6. במסגרת הליך הגישור שנוהל בין הצדדים, נוסחה המלצה (לטענת האב מדובר בהסכמה), להסדר זמני בעניין זמני השהות עם הקטינות, הצדדים נהגו בפועל בהתאם לאותה המלצה, אולם בסופו של יום, ביקשו הכרעה שיפוטית בעניין המשמורת וזמני השהות.
7. משמוצה הליך הגישור, כבי' השופט מחמוד שדאפנה (המותב הקודם שדן בתיקים), קבע בהחלטתו מיום 20.01.16 כי זמני השהות כפי שהתקיימו במתכונתם הנוכחית יוותרו על כנם, וכן הורה על עריכת תסקיר נוסף לצורך עדכון בכל הקשור למצבן של הקטינות.
8. ביום 30.12.15 ניתנה החלטה בעניין המזונות הזמניים, לפיה חוייב האב עבור מזונותיהם הזמניים של הקטינות בסך של 2,300 ₪ לחודש כולל מדורן.
9. באשר לתביעות המשמורת, ביום 23.2.16 הוגש תסקיר נוסף בהתאם להחלטת בית המשפט, והומלץ כי הקטינות תהיינה במשמורת משותפת של שני ההורים באופן זמני למשך חצי שנה, ללא שינוי בזמני השהות - במסגרתם שוהות הקטינות 6 מתוך 14 ימים אצל האב, ומחצית חופשות וחגים. כן, בשנה הקרובה, בתקופות חגים וחופשות הקטינות לא יהיו מעבר ל-3 לילות רצופים אצל האב.
10. עם העברת התיק לטיפול, ולאחר שנסינות להביא את הצדדים להסכמה כלשהי לא צלחו, הוריתי על הגשת תסקיר משלים, לצורך קבלת תמונה עדכנית. התסקיר המשלים הוגש ביום 6.4.17.
11. ישיבת ההוכחות בתביעת המזונות והמשמורת התקיימה ביום 21.5.17. לאחר מועד ההוכחות, הגישו הצדדים סיכומיהם. בנוסף, בהסכמת הצדדים נשמעו הקטינות ת' וא' ע"י יח"ס ביום 08.11.17, ולאחר שדו"ח שמיעת הקטנות הובא לעיוני – עלי להכריע בתובענות.

תביעת המשמורת:

12. משפטיקת המזונות נגזרת מההכרעה בשאלת המשמורת, יש לדון תחילה בתביעות המשמורת שהוגשו ע"י שני הצדדים, ולהכריע בסוגיה זו.

טענות האם:

13. האם תבעה משמורת מלאה על הקטינות, תוך קביעת זמני שהות לאב.
14. לטענתה הקטינות הקשר בינה לקטינות הוא חם, קרוב ואוהב, והיא הנושאת בגידולן, חינוכן וטיפולן.
15. בתצהירה טענה האם כי טענות האב להיותו ההורה המטפל מאז ומתמיד הינן כוזבות. עד יציאתה לשליחות היא עבדה בהיקף מצומצם ואילו המשיב נשא בפרנסת הבית, ואילו עם צאתם לשליחות בחו"ל אכן הוסכם שמעצם טיב משרתה, היא תהיה המפרנסת בעוד האב יקח תפקיד מרכזי יותר בניהול משק הבית. יחד עם זאת, אף בתקופת השליחות היתה מעורבת, נגישה ופעילה בגידולן, כאשר המשיב עסק בפעילות ספורטיבית וניסה מזלו בעסק בתחום השיווק.
16. לטענתה הינה אוהבת ומסורה לקטינות ועושה כל שביכולתה על מנת לספק מלוא צרכיהן על אף הקושי הכלכלי.
17. בתצהירה פירטה כי הטעמים להתנגדותה לקיום משמורת משותפת, הינם רמת התקשורת המינימליסטית המתקיימת ביניהם, (בעיקר דרך ערוצים אלקטרוניים). כמו כן, מערכת היחסים ביניהם אינה תקינה ולא מתקיימת תקשורת חיובית, אלא מידת האמון שלה בו אפסית לאור לקיחת

- מסמכים אישיים על ידו, כספים משותפים מחשבוני בנק משותף בארה"ב וצו עיכוב יציאה מהארץ שהוצא בהמשך ללקיחת האב את דרכוני הקטינות.
18. ממצאי התסקיר והתבטאויות הקטינות מעידים על חששן משהייה ממושכת אצל האב וסגנון הורי תקיף מצדו אשר בא לידי ביטוי במצוקה רגשית אצל הקטינות.
19. האם ציינה את התייחסות התסקיר לתיאורה של ת' את ה'טלטולי' של הקטינה נ' ע"י אביה, והאחריות שהוטלה עליה בטיפולה. כאשר בעניין הטלטול אף הוגשה תלונה למשטרה.
20. האם תיארה כי הקטינות נאלצות להתמודד בסיטואציות מורכבות שלא מתאימות לגילן, ולכך מתקשרת התנהגותה של הבת א' וסירובה להגיע לבית האב.
21. לטענתה הסדרי הראיה הנוהגים כיום נרחבים מידי ומקשים על הקטינות שבכל סופ"ש שני שוהות אצל אביהן שלושה לילות ברציפות.
22. לטענתה במקרה זה לא מתקיימים התנאים לקיומה של משמורת משותפת – מסוגלותו ההורית של האב מוטלת בספק, אין רמה גבוהה של שיתוף פעולה בין הצדדים, רצונן של הקטינות להיות עם אימן, בביתה הן מרגישות בטוחות, הנתבע אינו מעורב בחיי הקטינות ולא הגיע למספר אירועים כמו כן הקשר שלו עם הקטינה א', אינו תקין.
23. בסיכומיה טענה כי טובת הקטינות הינה כי תקבע משמורת של האם ולא משמורת משותפת, כפי שהוצע כחלופה 2 בתסקיר המשלים. לחלופין ולמען הזהירות, ככל ובית משפט יראה לנכון לקבוע משמורת משותפת, אזי לדידה החלופה השלישית שבתסקיר המשלים היא הראויה.

טענות האב:

24. האב מצדו הגיש תביעה למשמורת משותפת על הקטינות, 9 חודשים לאחר שהאם הגישה את תביעת המשמורת.
25. לטענת האב, טובתן של הקטינות הינה שהמצב הקיים בפועל של משמורת משותפת (עליו לטענתו הסכימו הצדדים במסגרת הליך גישור), יקבל תוקף משפטי.
26. האב טען כי הקטינות קשורות אליו וזקוקות לו באופן שוטף, וכי הוא ההורה אשר גידל אותן, חינך אותן ודאג להן. לטענתו בעוד האם פיתחה קריירה (בהתאם להסכמה ביניהם בעניין), הוא אשר טיפל בקטינות, לעיתים באופן בלעדי בזמנים בהם היתה האם בחו"ל, במסגרת עבודתה בהדרכת משלחות ל***, ושימש כמטפל עיקרי בשנים בהם התגוררה המשפחה ב*חו"ל.
27. לטענת האב, הקטינות לנות אצלו משך 6 לילות מתוך 14 לילות, בהדגישו כי הסדרי השהות כוללים אחריות הורית מלאה למשך 24 שעות רצופות. לדבריו הינו אב אוהב, קשוב ודואג לכל צרכיהן הנפשיים והפיזיים.
28. האב מתאר תקשורת הורית חיובית הבאה לידי ביטוי בשיתוף פעולה בינו לבין האם בעניין הקטינות, והם אף הולכים יחדיו לאירועים של הבנות. האב פירט את מעורבותו הרבה בכל תחומי חייהן של הקטינות וסיפוק צרכיהן.
29. האב הכחיש את טענות האם בעניין האלימות מצידו וטען כי החקירה המשטרית לא הניבה דבר.
30. כן ביקש לאמץ את המלצות העו"ס בעניין המשמורת המשותפת, לשלוש הקטינות, חרף גילה של הקטינה נ' וחזקת הגיל הרך.

המלצות התסקיר מיום 26.5.15:

31. בתסקיר התרשמה העו"ס מתמונה מדאיגה, בה בני הזוג אינם בשלים לתהליך הגירושין באופן שווה. באותה העת הקטינות לא היו מודעות להליך הפרידה, והעו"ס ציינה כי היא צופה קונפליקטים בעניין המשמורת כאשר לכל אחד מבני הזוג הערכה כי הוא ההורה הראוי לתפקיד וההורה השני לא.
32. יצויין כי בסמוך לעריכת התסקיר, הורחק האב מהבית ע"י המשטרה, בעקבות מחלוקת סביב נטילת מסמכים שונים, והעו"ס ציינה כי מאז הורחק האב, כל צד הגביר את טענותיו כנגד הצד השני. עוד הביעה העו"ס את דאגתה לשלומם של בני המשפחה, והזהירה את בני הזוג שאם לא יקחו אחריות להרגעת הרוחות ולהפרדת הכוחות, הבנות עלולות להיחשף לסיטואציות קשות שיפגעו בנפשן.
33. העו"ס המליצה על מדור שקט לבנות באמצעות הפרדה פיזית לשני בתים, לשם הבטחת תנאי מחיה רגועים ובטוחים. כן המליצה על מתווה זמן שהות של הבנות עם כל הורה (פעמיים בשבוע אצל האב וכל סופ"ש שני לסירוגין) והמשך טיפול במרכז למניעת אלימות במשפחה.
34. יצוין כי בתסקיר מיום 26.05.15, האם ציינה בפני העו"ס, כי לאחר לידת הבנות הגדולות, עלה בין בני הזוג רצון ל"היפוך תפקידים" כאשר האם תשמש כמפרנסת עיקרית ותממש את הקריירה שלה, ואילו האב ישמש כעקר בית, וכי לפני יציאתם לשליחות, הוסכם ביניהם שכך יתנהלו. עוד ציינה כי במהלך שהות המשפחה ב*חו"ל, האם התמקדה בפעילותה בקהילה היהודית, ואילו לאב, לא היה אישור עבודה ולדעתה היה "פעיל ומוצלח בבית בטיפול בבנות". בתקופה זו הנתבע ניהל את משק הבית וקיבל את הבנות לאחר המסגרות החינוכיות.

המלצות התסקיר מיום 23.2.16:

35. לצורך התסקיר על רקע בקשת האב למשמורת משותפת, קיימה העו"ס שיחות פרטניות עם כל הורה בנפרד, פגשה את הילדות בבית האב ובבית האם וכן קיבלה דיווחים ממסגרות הלימודיות ומהמרכז למניעה ולטיפול באלימות במשפחה.
36. בפני העו"ס האב ציין כי החל בהליך של שינוי וגמישות, בעיקר במישור הטענות לחינוך נוקשה מצידו כלפי הבנות ואילו התובעת, מצידה טענה כי עדיין הבנות משדרות חוסר ביטחון ומתח סביב אביהן וביקשה שלא יהיו אצלו מעבר לשלושה לילות רצופים. משיחת העו"ס עם הבנות ת' וא', שתיהן ציינו כי הן מרגישות בטוחות יותר בבית האם.
37. יצויין כי התסקיר תיאר את המתח בין בני הזוג הנוגע למחלוקת הרכושית ביניהם. כן צויין בתסקיר כי חרף אמירותיה של התובעת בעניין רצון לתקשורת ישירה בין הצדדים, גישתה הביקורתית אינה מאפשרת קיומה של תקשורת כאמור.
38. לסיכום, ציינה העו"ס כי מצטיירת תמונה של חוסר הרמוניה ופערים עצומים כיצד כל הורה תופס את המציאות, העו"ס ציינה כי לא ברור מהי הסיבה לכך, ייתכן בשל שוני מאוד גדול בקווי אישיות של כל הורה או קשיים יותר עמוקים. כך, ציינה העו"ס כי –

**"להערכת הכרתי שני הורים שהם אנשים טובים,
אינטליגנטיים, מתפקדים בעולם העבודה ובחברה, עם מסוגלות
הורית טובה ומספקת, יחד ולחוד. זה מסביר את התמונה**

**החיובית של תפקוד של הבנות בבית, בביה"ס ובקיבוץ. מצד שני-
יש עוד צד קשה שלא ניתן להתעלם ממנו. הבנות מטולטלות בין
שני בתים בקונפליקט ולא כל החוויות חיוביות בשני הבתים.
עולים דברים לא טובים בחוויה של הבנות בבית האב".**

39. עוד ציינה העו"ס, שיקולים בעד ונגד המשמורת המשותפת כאשר מחד גיסא, מתנהלת בין הצדדים חלוקת זמני שהות, שפועלת בצורה טובה משך כמעט שנה. שני ההורים אכפתיים, אוהבים ומעורבים בכל היבטי חייהן של בנותיהן. מאידך גיסא, אין הסכמה בין ההורים ואין הרמוניה ושיתוף פעולה עקבי. מנקודת מבטה של האם, הסדר בו מקבל האב מעמד של שותף שווה, לא מתאים בשל הקשיים בהתנהלות מולו ונוכח חוויית הפחד של הבנות. כמו כן, אף מבחינת הבנות, אשר מדברות על שני ההורים כטובים, בית האם נתפס כיותר בטוח והיא דמות יותר בטוחה. הבנות תיארו טלטול של הבת נ', לפני השינה, צעקות וריב בין האב והוריו אליהם נחשפו, חוויות אשר ערערו את תחושת הביטחון כשהן אצל האב. העו"ס ציינה את ההתלבטות במצב בו האם תוגדר כהורה מרכזי, את ההשלכות על הקטנת מקומו של האב בחיי הקטינות והתעלמות מתרומתו ומיכולת השינוי בגישה שלו.
40. כך, לאחר ששקלה היתרונות והחסרונות, לדעתה ניתן ליצור מקום לכל הורה כדמות משמעותית לקטינות, בתקווה שהשוויון והרגיעה בנושא זה יחלחל לנפשן של הבנות ויפחית המלחמות בין ההורים בביהמ"ש.
41. כן הוסיפה כי ניתן לבנות משמורת שהיא אכן משותפת שתיתן מענה לצרכי כל בני המשפחה, ההורים והילדות. אך יש לבדוק התאמתה לתקופת ניסיון ורק אז ליתן לה מעמד קבוע.
42. עוד ציינה כי מעמד שווה בין ההורים במשמורת משותפת פועל כ"מטריה של שוויון" כאשר מתחתיו הסדרים פרקטיים שפועלים בהתאם לצרכי ההורים והבנות. שני ההורים אחראים על הבנות. כל בית עם מעמד משלו.
43. העו"ס המליצה על משמורת משותפת של שני ההורים באופן זמני למשך חצי שנה. כן המליצה כי לא יהיו שינויים בזמני השהות הקיימים. הבנות יהיו אצל האב כרגיל אך בחגי ישראל ובחופשות, הן יהיו לכל היותר שלושה לילות רצופים בשנה הקרובה. כן המליצה העו"ס על המשך טיפול של ההורים במרכז למניעת אלימות במשפחה, ועל מתן טיפול רגשי לבנות ת' וא'.

המלצות התסקיר המשלים מיום 6.4.17:

44. העו"ס ציינה כי התפקוד ההורי היציב, העובדה כי ההורים מתגוררים ביישוב אחד ויציבות במסגרות החינוכיות של הבנות, תורמים להפחתת מצבי הסיכון לקטינות, ההורים עדיין לא סיימו את הקונפליקטים בביהמ"ש, ולא מסוגלים לקיים ערוצי תקשורת בעקביות. צוין כי לעיתים הקטינות נקרעות בכפל נאמנויות והן פועלות באופן סלקטיבי לגבי מה שהן מוכנות לחשוף בפני כל הורה, כחלק מהתמודדותן במציאות מורכבת.
45. העו"ס ציינה כי התרשמה שהאב אכן עבר תהליך מאוד חיובי בטיפול הפרטני, משתף פעולה, נעים הליכות פתוח לשמוע ולהיעזר, אם כי ספק אם מוכן לשינויים של ממש לרבות שינויים במתווה זמני השהות שאמורים להקל על א'. יחד עם זאת הוא חדור מוטיבציה ורצון לחולל שינוי בחייו. העו"ס

ציינה כי חרף הכרת המקום של האב בחיי הבנות, האם מתקשה להפריד בין החוויה שלה את הנתבע כבעל, לבין צרכי הבנות לקשר "נקי" מקונפליקטים שהיא צד בהם, דבר המשפיע על הקשר בין האב לקטינות.

46. בתסקיר מיום 6.4.17, הועלו מס' חלופות למשמורת וחלוקת זמני שהות: המשך ההסדר הקיים, משמורת אם עם זמני שהות לאב ומשמורת משותפת והסדר של משמורת משותפת עם שינויים בהתאם לצרכיה של הבת א'.

47. לאחר ניתוח החלופות, המליצה העו"ס על החלופה השלישית, מאחר שמחד גיסא חלופה זו לא תהווה מהפיכה במשפחה, ומנגד תתן מענה לקושי של הבת א'.

48. העו"ס הדגישה כי זמן שהות אינו כלי טיפולי ואינו חלופה לטיפול משפחתי. העו"ס המליצה על תהליך טיפולי והדרכה הורית לשיפור הקשיים.

49. מעבר לתסקירים אלה, ביום 6.12.17 הוגש תסקיר משלים בנוגע לטיפול הרגשי לקטינה א'. הצדדים יפעלו בהתאם להחלטה שניתנה בעניין זה.

דיון והכרעה:

50. [חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות](#), התשכ"ב-1962, קובע כי שני ההורים הינם האפוטרופסים הטבעיים של ילדיהם הקטינים, וכאשר אין ביניהם הסכמה מי מהם יחזיק בקטין, יכריע בכך בית המשפט (ר' [סעיפים 14, 24, 25](#) לחוק הכשרות המשפטית).

51. בבואו של בית המשפט להכריע בשאלת המשמורת, השיקול הבלעדי הינו בהתאם לעקרון "טובת הקטין" אשר הוכר כעקרון על במשפט הישראלי.

52. המונח "טובת הקטין" הינו מושג רחב היוצק את תוכנו הקונקרטי בהתאם למצב העובדתי הנתון בכל מקרה ומקרה.

53. השיקולים הנבחנים בעניין משמורת קטינים, הינם: הבטחת סיפוק צרכיהם הפיסיים, הרגשיים, החברתיים והחינוכיים, תוך התייחסות ליכולת ההורים ונכונותם; הבטחת שמירת קשר איכותי של הקטינים עם הוריהם; הגשמת אינטרס הקטינים למסגרת יציבה, במידה המרבית; צמצום ככל האפשר הפגיעה בשל הגירושין; יש לעשות המירב ששני ההורים ימלאו תפקיד משמעותי בחיי הקטינים ויממשו אחריותם ההורית; כן, יש להתחשב במידה בה כל אחד מההורים טיפל בקטין בעבר. (ר' [תמ"ש \(טב'\) 12148-04-10 ס.ג. נ' ע.ג.](#) [פורסם בנבו]).

54. לצורך בחינת טובת הקטין, נעזר בית המשפט בתסקירים ובחוות דעת מומחים להם יש היכולת והכלים המתאימים לבחון את המקרה בעין מקצועית וסובייקטיבית ([רע"א 4575/00 פלוגית נ' אלמוני, פ"ד נה \(2\) 321; בג"צ 4238/03 לוי נ' בית הדין הרבני הגדול בירושלים, פ"ד נח \(1\), \(481\)](#)). בהתאם לפסיקה, חוות דעת מומחים בסוגיה כה רגישה הינן בעלות משקל משמעותי במכלול הראיות ובתי המשפט נוטים לאמץ את ממצאי המומחים ומסקנותיהם. ניתן יהא לסטות מממצאים אלה, רק בהינתן טעמים כבדי משקל המצדיקים זאת.

55. כאשר עסקינן בסכסוכי משמורת וזמני שהות, הזמנת תסקירים מהווה ביטוי לעובדה שההכרעה מצריכה מעורבות של רשויות הרווחה, כאשר העובדים הסוציאליים מסייעים לבית המשפט בקבלת הכרעה נכונה ומושכלת, תוך בירור מעמיק של הסוגיה. זאת מתחייב אף בשל העובדה כי בעת סכסוך מתקשים ההורים לייצג באופן אובייקטיבי את צורכי הקטינים, ולכן נדרש בית המשפט לשירותי

הרווחה, אשר מטפלים בנושא במקצועיות וכעובדי ציבור (רמ"ש (מח' חי') 40117-12-13 פלוני נ' פלונית [פורסם בנבו] (23.12.2013)).

56. בהקשר זה, רשויות הרווחה משמשות כמעין מומחה מטעם בית המשפט, וכבר נקבע לא אחת בפסיקה כי:

"משממנה בית המשפט מומחה על מנת שחוות דעתו תספק לבית המשפט נתונים מקצועיים לצורך הכרעה בדיון, סביר להניח שבית המשפט יאמץ ממצאיו של המומחה אלא אם כן נראית סיבה בולטת לעין שלא לעשות זאת. אכן עד מומחה כמוהו ככל עד - שקילת אמינותו מסורה לבית המשפט ואין בעובדת היותו מומחה כדי להגביל שקול דעתו של בית המשפט. אך כאמור לא ייטה בית המשפט לסטות מחוות דעתו של המומחה בהעדר נימוקים כבדי משקל שיניעוהו לעשות כן". (דבריו של כב' השופט אלוני בע"א 293/88 נוימן נ' רבי (פורסם בנבו 31.12.1988).

57. עמדה על כך בהרחבה כב' השופטת דורנר ברע"א 4575/00 פלונית נ' אלמוני (פורסם בנבו 8.1.2001):

"11. אמת-המידה המנחה בעת דיון בענייני משמורת ילדים היא טובת הילדים. אמת-מידה זו אמורה להנחות הן את ההורים (סעיפים 15 ו-17 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962; להלן – החוק) והן את בית-המשפט (סעיף 25 לחוק) בקבלם החלטות הנוגעות לילדים. עם זאת, לרוב, שקילת טובתם של ילדים שהוריהם נפרדו אינה אלא תפיסת הרע במיעוטו מכיוון שטובת הילדים מחייבת כי יגדלו במחיצת אביהם ואמם במסגרת תא משפחתי יציב ואוהב, ואילו בהפרדה של הורים כרוכה מידה של ניתוק בין אחד ההורים לילדיו. ראו ע"א 503/60 וולף נ' וולף [פורסם בנבו] [1], בעמ' 764. לפיכך במציאות הנוצרת לאחר פרידת ההורים על בית-המשפט לקבוע הסדר משמורת המגשים במידה המרבית האפשרית את אינטרס הילדים ליהנות ממסגרת יציבה במשמורתו של ההורה שנמצא מתאים יותר ועם זאת לשמור קשר בין הילדים לבין ההורה האחר. לשם כך על בית-המשפט לערוך בחינה מדוקדקת של מכלול ההיבטים של כל אחת מהאפשרויות הקיימות, לרבות השפעתה על ההורים, ככל שהדבר עשוי להשפיע על יחסם אל הילדים. ראו פ' שיפמן דיני המשפחה בישראל (כרך ב) [6], בעמ' 220.

בחינה זו צריכה להתבסס על תשתית עובדתית נאותה. חשיבות רבה במיוחד יש לחוות-דעת של מומחים הן בשל יכולתם לבחון את השאלות המתעוררות בכל מקרה בעין מקצועית והן בשל היותם גורם ניטרלי לעומת ההורים היריבים. יפים לעניין זה דבריו של השופט מ' חשין בבג"ץ 5227/97 דויד נ' בית-הדין הרבני הגדול בירושלים [פורסם בנבו] [2], בעמ' 462:

”טובתו של ילד אינה מושג תאורטי. לעניינה נדרש בית-המשפט לקביעת ממצאים-שבעובדה. ממצאים אלה בית-משפט לא יוכל לקובעם – על דרך הכלל – אלא אם יובאו לפניו ראיות וראיות לענייננו פירושן הינו – בעיקרם של דברים – חוות-דעת של מומחים”.

על-כן, בהיעדר ראיות בעלות משקל לסתירת האמור בחוות-דעת המומחים ייטה בית-המשפט לאמץ את ממצאי חוות-הדעת ומסקנותיהן”.

58. לאחרונה התייחס בית המשפט העליון לקריטריונים לקביעת משמורת משותפת אגב הכרעה בבע"מ 919/15 פלוני נ' פלונית ואח' [פורסם בבנו] [19.7.17], אליו אתייחס בהרחבה בהמשך. בסעיפים 134 ואילך לפסק דינו של כב' השופט פוגלמן, צויין כי הכרעה בשאלת משמורת על קטין מחייבת בחינת טובתו של הקטין, בחינה מעמיקה של כוונות ההורים, רצונותיהם ויכולתם לקיים משמורת משותפת, כאשר ההכרעה נסמכת במידה רבה על חו"ד מומחים. כן נפסק כי –

”מסכת התנאים הדרושה כדי לקבוע הסדר של משמורת משותפת, שורטה בשורה של פסקי דין, כגון: מסוגלות הורית טובה דומה או שווה של שני ההורים; רמה גבוהה של שיתוף פעולה בין ההורים וטיב התקשורת ביניהם; רצון הילד; מעורבות רבה של שני ההורים בחיי הילדים; קיומו של קשר טוב ותקין בין שני ההורים לבין כל אחד מהילדים; מגורי ההורים בסמיכות זה לזו, ותפיסת הילדים את שני הבתים כבתים מרכזיים בחייהם ... לכך יש להוסיף כי ההכרעה השיפוטית לאפשר משמורת פיזית משותפת מתקבלת לאחר בחינת דפוסי התנהלות המשפחה בעבר ... בהקשר זה הבחינו בתי המשפט לענייני משפחה בין ניסיון העבר הקרוב – היכול ללמד על ההתנהלות ההורית בתנאים של סכסוך; לבין ניסיון העבר הרחוק, המבהיר מי שימש כהורה המטפל העיקרי עובר לפרידה ...”

ובהמשך-

”137. בצד בחינת שיקול העל של טובת הילד שוקל בית המשפט מכלול של שיקולים פרטניים ובהם: גיל הקטין, מינו, כישוריו ותכונותיו, רצונו בקשר להסדר המשמורת הפיזית (כשניתן להבינו); שלומו הגופני והנפשי, הצפי שיסופקו מלוא צרכיו הרגשיים, הפיזיים, החינוכיים והחברתיים; השפעתה הצפויה של ההחלטה על הילד ועל הוריו, בהווה ובעתיד; יכולות וכישורי ההורים, ומידת נכונותם לממש את אחריותם ההורית כמו גם לאפשר את הקשר עם ההורה האחר ועם דמויות מפתח אחרות בחיי הילד; המרחק הגיאוגרפי הצפוי בין מקום מגורי ההורים; צמצום הפגיעה והסבל בילד עקב הגירושין; ועוד...”

138. בכל האמור במשמורת פיזית משותפת, נשקלים במיוחד גם מסוגלות הורית טובה, דומה או שווה של שני ההורים; רמה גבוהה של שיתוף פעולה בין ההורים וטיב התקשורת ביניהם (הגם שהדרישה אינה בהכרח לתקשורת "אידיאלית"); רצון הילד; מעורבות רבה של שני ההורים בחיי הילדים; קיומו של קשר טוב ותקין בין שני ההורים לבין כל אחד מהילדים; מגורי ההורים בסמיכות זה לזה; ותפיסת הילדים את שני הבתים כבתים מרכזיים בחייהם..."

59. במקרה זה, האם עומדת על משמורת בלעדית ואילו האב טוען למשמורת משותפת, אם כי בסיכומיו עשה שימוש מרובה במונח "אחריות הורית משותפת".

60. בהקשר זה יוטעם כי עקרון "האחריות ההורית המשותפת" המעוגן באמנת האו"ם בדבר זכויות הילד (נובמבר 1989), אמנה אשר אושררה בישראל ביום 4.8.91, בא לידי ביטוי [בסעיף 14](#) לחוק הכשרות המשפטית, הקובע כי "ההורים הם האפוסטרופסים הטבעיים של ילדיהם הקטינים" [ובסעיף 15](#) לחוק הכשרות המשפטית, הקובע כי -

"אפוסטרופסות ההורים כוללת את החובה והזכות לדאוג לצרכי הקטין, לרבות חינוכו, לימודיו, הכשרתו לעבודה ולמשלח-יד ועבודתו, וכן שמירת נכסיו, ניהולם ופיתוחם; וצמודה לה הרשות להחזיק בקטין ולקבוע את מקום מגוריו, והסמכות לייצגו.

61. על מה משמעותה של "אחריות הורית משותפת לעומת "משמורת משותפת" עמד לאחרונה כב' השופט סארי ג'יסי [בעמ"ש \(חיפה\) 1472-02-17 נ.כ. נ' א.כ.](#) [פורסם בנבו] (31.08.17): בפסק הדין צויין, כי האפוסטרופסות המשותפת של ההורים, היא המשמורת המשפטית המשותפת, אשר קבועה בחוק הכשרות, "מחייבת קבלת החלטות משותפות על ידי שני ההורים בכל עניין הנוגע בילד, החל ברישום לחוגים וכלה בקבלת טיפול פסיכולוגי או רפואי, בין שמדובר בענייני יומיום ובין שמדובר בשינוי אורחות חיים". לעומת זאת, החזקתו של הילד זכתה להגדרה "משמורת פיזית", כאשר קביעת משמורת פיזית של הילד בידי מי מההורים, אין בה כדי לפגוע ו/או לפגום במשמורת המשפטית המשותפת של ההורה שאיננו ההורה המשמורן (הפיזי).

62. באשר לביטוי "אחריות הורית משותפת", ביטוי זה הופיע לראשונה בדו"ח הוועדה לבחינת ההיבטים המשפטיים של האחריות ההורית בגירושין, שלב ב' – דו"ח משלים, ספטמבר 2011, עמ' 60 ("דו"ח ועדת שניט"), אשר המליצה להחליף את המושגים "משמורת משפטית" ו-"אפוסטרופסות" במושג "אחריות הורית". המושג "אחריות הורית" הוגדר בסעי' 7 (א) להצעת חוק הורים וילדיהם, תשע"ו-2016. לעניין האחריות ההורית המשותפת, ר' פסק דינה של כב' השופטת קודלר עיאש [בתמ"ש \(אשד'\) 13620-07-12 ש.ג. נ' ג.ג.](#) [פורסם בנבו] (6.1.15) וההפניות שם. כן ר' הדיעה שהובעה בפסק דינו של כב' השופט נפתלי שילה [בתמ"ש \(ת"א\) 11418-07-15 פלוני נ' אלמונית](#) [פורסם בנבו].

63. בענייננו המחלוקת בין הצדדים אינה נוגעת לאחריותם ההורית (שאין מחלוקת שהינה משותפת), אלא נעוצה בשאלת המשמורת הפיזית על הקטינות, ובכך אתמקד.

מנ הכלל אל הפרט:

64. בתסקירה האחרון, בחנה העו"ס שלוש חלופות למשמורת:

- א. **חלופה 1-** המשך משמורת משותפת והסדר זמן שהות הקיים – ללא שינויים. חלופה זו מתקיימת תקופה ממושכת והוכיחה את עצמה באופן חלקי. העו"ס ציינה שיש תפקוד טוב של הבנות בביה"ס, והן מקבלות מענה לצרכים האינטלקטואליים והפיזיים בשני הבתים. ניתן לטפל בקשיים בטיפול ללא שינויים במשמורת ולא בזמן שהות.
- ב. **חלופה 2-** משמורת אם עם זמן שהות של הבנות עם האב. בניתוח חלופה זו, העלתה העו"ס כי מחד הסדר משמורת אם יכול להרגיע את הקונפליקטים מצד האם, להכיר בה כדמות דומיננטית ובטוחה לבנות, ראויה לרכז ולנהל כל היבטי החיים של הבנות הכולל קשר עם האב. הסדר זה אף מעביר לבנות מסר שעמדתן נשמעה. מנגד, חלופה זו יכולה להשפיע לרעה על האב, שירגיש מבוטל ומצבו הרגשי יכול להקרין לקשר שלו עם הבנות, ואצל הבנות רגשי אשם שהצביעו על בית האם נגד בית האב.
- ג. **חלופה 3-** המשך משמורת משותפת עם שינויים בזמני שהות בהתאם לצרכיה של הבת א'. כן הוסיפה העו"ס באשר לחלופה זו, כי יש המלצה שלאחר סופ"ש אצל האב, ביום א' הילדות יהיו אצל האם, יום ב' אצל האב. ולאחר סופ"ש של הבנות אצל האם, הבנות יהיו ביום א' אצל האב וביום ב' אצל האם.
65. באשר לחלופה האחרונה, העו"ס ציינה כי הסדר זה יאפשר לבנות זמן עם האם מיד לאחר הסופ"ש עם האב, וכך הבנות לא יהיו מנותקות מבית האם מעבר ל-2 לילות בזמן שהות רגיל. ובנוסף יקבע זמן איכות של הבת א' עם האם בימים שנקבעו על ידי ההורים פעם ב-3 שבועות.
66. האם, כפי שכותבת העו"ס בתסקירה, תומכת בהמלצה בעניין שינויים בזמני שהות כדי לבוא לקראת הבת א'. האב לא מסכים לשינויים בזמן שהות בטענה כי יוצר פיצול בין הבנות, טלטלה מבית לבית בימי חול ושיבושים בלוי"ז האישי שלו בקיום קשר עם בת זוג.
67. לאחר ניתוח החלופות, המליצה העו"ס על החלופה השלישית, מאחר שהיא לא מהווה "מהפכה" במשפחה, ומאפשרת המשך תפקוד הבנות בשני הבתים, בנוסף החלופה נותנת "קול" למשאלה של א' לא להיות מנותקת מבית האם ימים רצופים רבים. בנוסף המליצה שהאב יאפשר לא' זמן איכות לבד עם אמה, כאשר הוא מראה הבנה ופרגון כשהוא מטפל בבנות ת' ונ'. במידה ות' תרצה כדומה לא', על ההורים לתאם מפגשים שהיא תבלה לבד עם האם.
68. יודגש כי חרף המחלוקות בין הצדדים בעניין המלצות התסקיר המשלים, הם לא ביקשו לזמן את העו"ס ולחוקרה על המלצותיה, והסתפקו בחקירתה הנגדית ביום 16.03.28, לאחר שהוגש התסקיר השני (דיון אשר התקיים בפני כב' המותב הקודם שדן בתיק). בין היתר, נחקרה העו"ס לגבי סוגיית הטלטול של הקטינה נ' לפני השינה ע"י אביה, אירוע לו היו הבנות ת' וא' חשופות. בחקירתה הבהירה העו"ס שעשתה שימוש במונח 'טלטול' של הקטינה, כי זה היה המונח בו עשתה הקטינה שימוש (כאשר סיפרה לה על כך), ובנסיבות הסתפקה באזהרת האב. עוד ציינה כי אינה דוברת עברית מלידה וכי היא לא התכוונה למשהו עוצמתי קיצוני. העו"ס הבהירה כי בהמלצתה איזנה בין מספר שיקולים ואילו היתה סבורה שהקטינות נמצאות במצב של סיכון – לא היתה ממליצה על המשמורת המשותפת.

69. יצויין כי מעבר לחקירת האב במשטרה, לאחר שהאם הגישה תלונה בעניין טלטול הקטינה, לא ננקט כנגד האב כל הליך פלילי. כמו כן העו"ס ציינה את התרשמותה מהתנאים הפיזיים הטובים בבית האב, ביטויים של שמחה בבית ו"משהו כיפי בדינמיקה בין הבנות" (עמ' 9 לפרוטוקול מיום 28.03.16 ש' 19 ואילך). יצוין כי לאחר שכב' השופט מחמוד שדאפנה שמע את העו"ס, קבע כי זמני השהות בין האב לקטינות ימשיכו להתקיים באותה המתכונת בה התקיימו.
70. התרשמתי משני הורים מיטיבים, אינטליגנטיים ומסורים, אך עדיין נמצאים בקונפליקט קשה אשר לטעמי נובע בעיקר, בכך שהמחלוקת הרכושית בין הצדדים (אשר נוגעת לזכויות בנכסים בבניין ב***, הרשומים ע"ש האם) הינה קוטבית ונמצאת בעיצומה. אף העו"ס בתסקירה השני מיום 23.02.16, ביקשה לברר את הקשר בין המחלוקת הרכושית לבין עוצמת הקונפליקט בין הצדדים, וביקשה לשמוע את עמדת האב בעניין זה, וזאת כחלק מנסיונה להבין עד כמה המחלוקת הרכושית מהווה קושי בסיום הקונפליקטים בין הצדדים, הגם שציינה כי סוגיה זו אינה בסמכותה.
71. עוד צויין בתסקיר מיום 23.02.16 כי קשה לאם לתפוס כיצד ניתן לתפקד כהורים, לגבש הסכמות ולעבוד בשיתוף פעולה למען הבנות כאשר האב ממשיך לפגוע בה הליך השיפוטי.
72. נדבך נוסף בקונפליקט בין הצדדים נעוץ בהחלטה המשותפת של הצדדים במשך זמן לא מבוטל בחייהם המשותפים, כי האם תהא המפרנסת והאב יהיה המטפל העיקרי ומנהל את משק הבית. התרשמותי היתה כי בניגוד לעמדה שהביעה בתחילת הדרך בפני העו"ס, עם התמשכות ההליך, ניסתה האם לתת פרשנות שונה להתנהלות הצדדים במהלך חייהם המשותפים, ולהציג בצורה מינורית יותר את מעורבותו של האב בחיי הקטינות.
73. יצויין כי החלטה זו (אשר הוגדרה בתסקיר הראשון כ"היפוך תפקידים" לדברי האם), התקבלה במשותף, כאשר האם היתה מודעת לגישתו החינוכית של האב, שלטעמה היתה נוקשה. בתסקיר הראשון שהוגש, אישרה האם כי בתקופה זו היה הרבה יותר טוב, האב היה בבית עם הילדות, ניהל את משק הבית, וקיבל את הבנות לאחר המסגרות החינוכיות. רק בשלבים מתקדמים יותר של ההליך, כמו גם במהלך ישיבת ההוכחות, ניסתה לטעון כי בתקופה זו האב היה עסוק בעניינים אישיים שונים, פעילות הנאה וספורט, נסיון להקמת עסק, ועוד.
74. יוטעם כי גם בתקופה שקדמה לשליחות ב*חוו"ל, במהלך מספר לא מבוטל של נסיעותיה לחוו"ל (בהיותה מדריכת משלחות ב*** כפי שעולה מתעודת בירור פרטים על נוסע שהוגשה), הקטינות היו בטיפולו המלא של האב (ר' עמ' 26 לפרוטוקול ש' 6 ואילך), גם אם נעזר לעיתים בהוריה של האם.
75. כמו כן האם אישרה בחקירתה הנגדית כי לפני הגשת התביעה, הקטינות היו אצל אביהן מספר ימים, כאשר היא היתה בחופשה ב*** (עמ' 25 ש' 4 ואילך).
76. מטעמים אלה קשה, לקבל את עמדת האם וחוסר הביטחון שהיא משדרת כלפי הורותו של האב.
77. ממכלול הראיות שהובאו בפני עולה כי במהלך החיים המשותפים שני ההורים היו דומיננטיים בגידול הקטינות, כאשר במשך תקופה לא מבוטלת (שאיננה סמוכה לתקופת ניהול ההליכים המשפטיים), הסכימו הצדדים כי האב יהיה ההורה המטפל העיקרי, בעוד האם תתמקד בפיתוח הקריירה ותשמש כמפרנסת עיקרית. אני דוחה את טענת האם להעדר מעורבות של האב בחיי הקטינות, והחמצת מסיבה סיום כזו או אחרת, אין בה כדי להעיד על חוסר מעורבות.
78. אף לאחר הפרידה, מעורבות שני ההורים בחיי הקטינות גבוהה: מדיווחי המוסדות החינוכיים עולה כי שני ההורים מעורבים מאוד בחיי הקטינות ובמסגרות השונות, האם אישרה בחקירתה כי האב

הוא זה שהולך לאסיפות הורים כאשר בחלקן לא השתתפה (עמ' 16 ש' 22 ואילך), והגם שהקטינות מרגישות נח יותר בבית האם – חוויותיהן בבית האב חיוביות. הקטינות בקלות ובטבעיות, מגיעות לשני הבתים לשם לקיחת ציוד שחסר להן וכפי שהעו"ס ציינה בתסקירה השני, מדובר במשפחה המתנהלת בהתאם לנורמות של הורים פרודים בקיבוץ. לא למותר לציין כי מעברו של האב לבית בקיבוץ בסמיכות לבית האם, נעשה על מנת לשמור על שגרת חייהן של הקטינות.

79. מסוגלותם ההורית של שני ההורים דומה ושניהם הורים מיטיבים. לא התעלמתי מהנוקשות החינוכית של האב אולם זו היתה לכל אורך הדרך, גם בתקופות בהן הוחלט בין הצדדים כי האב יהיה המטפל העיקרי בקטינות, ובנוסף, התסקיר הצביע על תהליך של שינוי וגמישות בהתנהלותו של האב בעקבות הליך טיפולי שעבר.

80. כאמור, האב שכר דירה בקיבוץ, בסמוך למגורי האם, ומלוא צרכי הקטינות מסופקים, במישור הפיזי, החינוכי והחברתי ולטעמי אף במישור הרגשי, כאשר ללא קשר לשאלת המשמורת, לקטינה א' קשיים רגשיים, המצריכים טיפול (ולכך אתייחס בהמשך).

81. כל השיקולים שפורטו לעיל, תומכים בהסדר של הורות משותפת, כהמלצת התסקיר.

82. התרשמתי כי במקרה זה מדובר בשני ההורים אשר אוהבים את בנותיהן ורוצים בטובתן, אולם לא תמיד הפגינו יכולת אמיתית להפנים כי המחלוקות ביניהם, פוגעות בקטינות ומשפיעות עליהן, ובעיקר על הבת א' (הצדדים אף לא הצליחו להגיע לכל הסכמה לגבי הטיפול הרגשי לבת א').

83. בכל הנוגע לשיתוף הפעולה בין ההורים, בעוד האם ניסתה לצייר מצב של העדר תקשורת, האב מצידו טען לשיתוף פעולה ולתקשורת טובה ורציפה.

84. כפי שציינה העו"ס בתסקירה, וזו אף התרשמתי, כי חרף מערכת היחסים הקונפליקטואלית בין צדדים, הרוויה במחלוקות, דווקא בכל הנוגע לקטינות מצליחים הצדדים לשתף פעולה במידה מספקת, כאשר הם רואים את טובתן של הקטינות לנגד עיניהם. בחקירתה הנגדית אישרה האם כי קיימת בין הצדדים תקשורת אלקטרונית, כהגדרתה, בכל הנוגע לקטינות באמצעות משלוח הודעות ווטסאפ, מסרונים, מיילים (פרוטוקול דיון מיום 21.5.17 עמ' 17 שורות 29-9 ועמ' 18 שורות 8-1), אולם ציינה כי מבחינתה התקשורת אינה מיטבית.

85. יוטעם כי להתרשמותה של העו"ס, כפי שפורט בתסקיר מיום 23.02.16, חרף אמירותיה של התובעת בעניין רצון לתקשורת ישירה בין הצדדים, גישתה הביקורתית אינה מאפשרת קיומה של תקשורת כאמור. צויין כי התובעת אינה מודעת לטון דיבורה, פחות עירנית למצבים שהיא ביקורתית, מאשימה וגורמת לזולת לרגשי אשם.

86. התובעת ביקשה לתת משקל רב לקשיי התקשורת בין הצדדים, בהכרעה כנגד תביעת האב למשמורת משותפת. במקרה זה סבורני כי די בשיתוף הפעולה הקיים לשם קיומה של המשמורת המשותפת, ויש להניח ולקוות כי זו תשתפר עם סיום הסכסוך הרכושי.

אף אני מסכימה כי תקשורת אלקטרונית אינה אידיאלית, אולם הדבר אינו צריך למנוע קיומה של משמורת משותפת, ודי בתקשורת בסיסית או פונקציונלית, קל וחומר כאשר יש לתובעת חלק בקושי בתקשורת בין הצדדים (ר' תמש 59099-11-14 (11.04.16), תמ"ש 12148-04-10 (28.04.11) ותמ"ש 17120/07 (22.08.10)).

87. בשולי הדברים אציין כי הקטינה נ' הינה מתחת לגיל שש. משום מה האב בחר לטעון לאופן החלת חזקת הגיל הרך בעניינה, הגם שהאם לא טענה בעניין זה בסיכומיה. האפשרות של הפרדת הקטינה

נ' משאר הקטינות לא הועלתה ע"י הצדדים, לא הומלצה ע"י העו"ס ובצדק, שכן אני סבורה כי הפרדת הקטינות תהא מנוגדת לטובתן ומנוגדת לעקרון אי פיצול האחים. מכל מקום בהתאם לפסיקה, ספק אם משמורת משותפת סותרת את חזקת הגיל הרך (ר' דברי כב' השופטת נילי מימון בתמ"ש 3481/09 (28.04.11), כב' השופט יהורם שקד בתמ"ש 1745-11-13 (17.08.14) וכב' השופט אסף זגורי בתמ"ש 12148-04-10 הני"ל).

88. כאמור לעיל, יש משקל משמעותי להמלצות התסקיר בתביעות משמורת, ובתי המשפט נוטים לאמץ את ממצאי המומחים ומסקנותיהם. במקרה זה לא מצאתי טעמים כבדי משקל המצדיקים סטייה מהמלצות התסקיר.

89. **מכל הטעמים שפורטו לעיל, נוכח האמור בתסקיר והתרשמותי מהצדדים ונוכח הקריטריונים כפי שנקבעו בפסיקה, שוכנעתי כי טובתן של הקטינות הינה כי הן תהיינה במשמורת משותפת של הוריהן.**

90. בתסקיר צוינו שתי חלופות למשמורת משותפת (הראשונה והשלישית). אציין כי בשתיהן אין חלוקת זמני שהות זהה בין ההורים. אין בכוונתי להידרש לשאלה האם ההסדר הקיים כיום לפיו מתוך פרק זמן של שבועיים, 6 לילות מתוך 14 לילות מהוות חלוקה של 60-40 כטענת האם או 55-45 כטענת האב. משמעות המשמורת הפיזית המשותפת על הקטינות, הינה מהותית, ולפיה שני הבתים של הוריהן יהיו מרכזיים בחייהן, כאשר שניהם מעורבים בחייהן ונושאים בנטל כלכלי שווה בהוצאות הקטינות. במאמר מוסגר יצויין כי האם ביקשה להסתמך על פסק דינה של כב' השופטת שפרה גליק בתמ"ש 16207-01-16, [פורסם בנבו] אולם דווקא פסק דין זה תומך בעמדה הפוכה, שכן נקבע בו כי אין די בכימות זמנים לשם קביעה האם מדובר במשמורת משותפת, אשר נמדדת באופן מהותי, בהתאם למידת המעורבות של כל אחד מההורים בחיי ילדיו, ובהתאם לשאלה האם יש שיתוף של ממש בנשיאה בהוצאות הקטינים, באופן שמטיל נטל כלכלי שווה על כל אחד מההורים. עוד נפסק לאחרונה כי יש להימנע ככל האפשר ממחלוקות סביב הוספת יום בזמני שהות מתוך רצון שהדבר ישפיע על החיוב במזונות ר' הערת כב' סגן הנשיאה השופט נחשון פישר בתלה"מ 7531-05-17.

91. העו"ס הצביעה על הקושי של הקטינה א' במעברים והניתוק מבית האם למשך ימים רבים, ועל כן המליצה על עריכת שינוי (לעומת ההסדר הקיים) בימי א' וב' בהתאם, לאחר סוף שבוע בו הקטינות עם אביהן.

92. בתסקיר מיום 6.4.17, צויין כי לעומת מערכת היחסים החזקה והחיובית של ת' עם שני ההורים, הבת א' מראה קושי במעברים לבית האב, למרות שהיא חוזרת מביתו בד"כ עם חוויה טובה. בהקשר זה יוטעם כי בתסקיר פורט דיווח מהמחנכת של הבת א', בו צויין כי היא מופנמת ושקטה ומשדרת אמביוולנטיות כשלא מוצאת לעצמה מקום, מחפשת קרבה למחנכת וזקוקה לחיזוקים. להתרשמותה של המחנכת, הבת א' זקוקה לעזרה רגשית סביב עניינים חברתיים ועם עצמה.

93. מקריאת התסקירים כמו גם מהדו"ח הסודי שהובא לעיוני, במהלכו נשמעו הקטינות ת' וא' ע"י יח"ס אציין כי התרשמתי כי אכן הקטינה א' נמצאת בקשיים רגשיים המחייבים טיפול והתייחסות, אם כי לא נטען ולא הוכח כי קשיים אלה נובעים דווקא מהקשר בין הקטינה לאביה, מפרידת ההורים או מהקונפליקט בין ההורים (הגם שברור כי קונפליקט זה אינו מסייע לקשיים הרגשיים של הקטינה, ואף משפיע עליהם). במצב דברים זה לא ניתן להתעלם מקשיים אלה ויש לתת להם מענה. אבהיר כי אין במתן מענה לקשייה הנוכחיים של הבת א', משום הפחתת מעמדו של האב בעיני

הקטינות או פגיעה באחריותו ההורית או במשמורת הפיזית, ובמעמדו כאפוטרופוס טבעי על בנותיו הקטינות.

94. כפי שצויין בתסקיר, מדובר בהורים שמשתדלים לספק לקטינות את צרכיהן הפיזיים והרגשיים, יחד עם זאת נוקשות בהתנהלות מול הקטינה א', אינה מיטיבה עימה, ועל כן הומלץ בתסקיר שהאב יאפשר לא' "זמן איכות" לבד עם אימה כשהוא מטפל בבנות ת' ונ', וכן במידה ות' תרצה אף היא מפגשים בהם תבלה לבדה עם האם, על ההורים לדאוג לתאם זאת.

95. נוכח האמור לעיל, אני מאמצת את החלופה השלישית בתסקיר המשלים, ונותנת לה תוקף של פס"ד. ע"פ חלופה זו, בשבוע הראשון הקטינות ישהו אצל אביהן בימים ראשון ורביעי (כולל לינה), וכן בששי-שבת. לאחר סופ"ש בו היו הקטינות אצל אביהן, הן תהיינה ביום א' אצל האם. בשבוע השני ישהו אצל אביהן בימים שני ורביעי. בסופ"ש בו ישהו הקטינות עם אימן, הן תהיינה ביום א' אצל האב וביום ב' אצל האם. בנוסף יאפשרו הצדדים זמן איכות בין הבת א' לבין אימה, כמומלץ בתסקיר.

96. אני רואה לנכון לעשות שימוש בסמכות לפי [סעיפים 19 ו-68 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות](#), התשכ"ב – 1962 ולהסמיך את העו"ס לסדרי דין ב*** להכריע בכל עניין של מחלוקת בין הצדדים בעניין יישום חלוקת זמני השהות, לרבות להרחבת זמני השהות עם האב (עד לחלוקת זמנים זהה), תוקף ההסמכה הינו לשנה מהיום.

תביעת המזונות:

טענות התובעת:

97. בתביעת המזונות שהגישה האם, ביקשה לחייב את האב במזונות הקטינות בסך של 16,975 ₪ לחודש כולל מדורן, ובדמי טיפול בסך של 1,500 ₪. בתצהירה פירטה צרכים של הקטינה ת' בסך של 2,024 ₪, הקטינה א' בסך של 2,008 ₪ ושל הקטינה נ' בסך של 2,474 ₪. צרכים אלה התייחסות להוצאות כלכלה, בגוד והנעלה, בילויים קייטנות, חוגים ובריאות. מעבר לכך, טענה כי הוצאות המדור והחזקת המדור הינן בסך 6,122 ₪ לחודש.

98. בסיכומיה עתרה האם לתשלום מזונות הקטינות ומדורן בסך 6,215 ₪, ובנוסף לחייב את הנתבע לשאת בתשלום מחצית מהוצאות החינוך של הקטינות, לרבות במרחבים (המסגרת הבלתי פורמאלית בקיבוץ).

99. באשר להכנסותיה, התובעת עובדת ב***, ושכרה החודשי בממוצע הינו בגובה 7,700 ₪ נטו. בתצהירה ציינה כי שכרה נאמד בסך 7,763 ₪ נטו לחודש, וכן פירטה, כי בנוסף הינה מקבלת דמי שכירות מדירות המצויות בבעלותה, אולם דמי השכירות מועברים במלואם לטובת החזר הלוואת המשכנתא שנטלה תשלום התמורה וביצוע שיפוצים לדירות.

100. ביחס להכנסות האב ציינה האם בתצהירה, כי הוא מועסק ב*** ושכרו החודשי בממוצע נאמד בשיעור סך של 6,100 ₪ נטו בכל חודש, וכן מקבל האב רכב מטעם העבודה. בנוסף, מעביר הרצאות וסדנאות מעת לעת.

טענות הנתבע:

101. בתורו טען האב, כי הינו בעל תואר ראשון ללימודי ארץ ישראל ובעל תואר שני בחוג ציולוגיות ימיות, עובד ב*** ומשתכר בסך של 6,101 ₪ נטו לחודש במוצע. הנתבע הוסיף וציין כי משרתו הינה משרת אמון שמאפשרת לו גמישות בשעות העבודה בכפוף להתחייבותו לא לעבוד בעבודה נוספת במקביל, ועל כן אין באפשרותו להגדיל את שכרו.
102. בתצהירו ציין כי הוא משתכר סך של כ- 5,700 ₪ בחודש, וכי נוכח המזונות והוצאות החינוך הגבוהות של הבנות שהוא משלם ואחזקת הבנות כמחצית מהזמן, מצבו הכלכלי הינו קשה ביותר, ועל כן ניסה להעביר הרצאות קצרות עבורן השתכר סך של 600 ₪ כל אחת (סה"כ העביר 3 הרצאות), למרות שעל פי הסכם העבודה שלו הדבר אסור.
103. בתצהירו ציין, כי המשמורת על הבנות בפועל הינה משותפת, וכי הוא נושא בכלכלת הבנות ובעלות לבושן בביתו, וכן טיולים אירועים בילויים ומתנות לימי הולדת. בנוסף, הינו משלם דמי המזונות, מחצית הוצאות החינוך והחוגים וכן בהוצאות המתנות עבור הצוות החינוכי. במסגרת אחריותו לוקח את הבנות לרופאי משפחה, רופאים מומחים, רופאי שיניים, רפואת חירום וכל טיפול אחר שנדרש. לטענתו, למרות שהוא דואג לכל מחסורן וצרכיהן של הבנות כמחצית מחייהן, הוא מוסיף ונושא בחלק הגדול יותר של ההוצאות המשותפות של הבנות. עקב המצוקה הכלכלית נאלץ ללוות כספים באופן קבוע מהוריו וממשפחתו הגרעינית.
104. באשר להשתכרות האם, טען הנתבע כי משכורתה של האם הינה בסך של 8,131 ₪ נטו במוצע לחודש. עוד טען כי לאם ישנו ניסיון בגיוס כספים והוא סבור שהיא מקבלת בונוסים, וכן הובטח לה שתוך זמן קצר תקבל שכר דומה לבעלי תפקיד מקביל ב*** באיזור. כן טען בתצהירו כי התובעת נוהגת להשכיר את יחידת הדיור בבית בו היא מתגוררת. בנוסף, היא מקבלת כ-3,000 \$ בשנה מה- IRS (רשות המיסים האמריקאית) בזכות האזרחות האמריקאית של הבנות, קצבת ילדים מהביטוח הלאומי ומענקים להורה יחידי. כמו כן, התובעת מקבלת עבור הנכסים שב*** שכירות בגובה של כ-9,000 ₪ בחודש, שהחזר המשכנתא בעבורם הינו הוצאה הונית ולכן יש לזקוף את דמי השכירות כחלק מהכנסותיה, ולכל הפחות מחצית מהכנסות אלו היות ובאפשרותה לפרוש את המשכנתא לתקופה ארוכה יותר. בנוסף, בעוד 3 שנים עתידה להסתיים המחצית הגדולה של המשכנתא ותיוותר הכנסה פנויה של כ-5,000 ₪ בחודש.
105. לטענת הנתבע, כפי העולה מתצהירה של התובעת, הוצאות הקטינות הינן 700 ₪ בחודש, ושאר ההוצאות הינן הוצאות עבור חינוך, תשלומים לביה"ס, לגן, קייטנות, חוגים וימי הולדת, בהם על הצדדים לשאת בחלקים שווים. כן טען כי אין לחייבו בהוצאות אחזקת הבית- היות וגם הוא נושא בהוצאות אלו. כמו כן, מהטעם שהבנות שוהות אצלו מחצית מהזמן, טוען הנתבע כי אין לחייבו בדמי מדור.
106. לטענתו, נותרים לו 3,400 ₪ ממשכורתו לאחר הפחתת סכום של 2,300 ₪ בגין המזונות הזמניים שנפסקו עבור הקטינות. בסכום זה עליו לזון ולפרנס את הבנות מחצית מהזמן- כשהן איתו, לשלם מחצית מהוצאות החינוך והבריאות, לדאוג לכלכלתן, בריאותן ורווחתן.
107. על כן, לטענת הנתבע, כיוון שכל אחד מהם נושא באופן ישיר בהוצאות הקטינות ומדובר בחלוקה שוויונית של מזונות הקטינות, ולאור הפער בהכנסותיהם- סבור הנתבע שאין לחייב אותו בדמי מזונות נוספים.

108. הגם שבכתב התביעה טען כי יש לחייב את התובעת בתשלום לידיו מידי חודש בדמי מזונות ראויים על מנת שלא יהיו הבנות בבית עשיר ומנגד בבית עני, בסיכומיו זנח טענה זו וביקש שלא לחייבו במזונות הקטינות, ולכל היותר יש לחייבו בגין הקטינה נ' עד הגיעה לגיל שש. לטענתו על הצדדים לשאת בחלקים שווים בכלל הוצאות החינוך והבריאות של הקטינות, ומעבר לכך – על כל צד לשאת בהוצאות הקטינות כאשר הן במחיצתו.

הדין החל:

109. כידוע, פסיקת מזונות הינה הכרעה המחייבת הפעלת שיקול דעת שיפוטי זהיר, המאזן בין צרכי הקטין, הכנסות ההורים ויכולותיהם הכלכליות.

110. באשר לחובת תשלום במזונות, [סעיף 3 \(א\) לחוק המזונות](#), קובע כי אדם חייב במזונות ילדיו הקטינים ע"פ הדין האישי החל עליו:

**"אדם חייב במזונות הילדים הקטינים שלו והילדים הקטינים של בן-
זוגו לפי הוראות הדין האישי החל עליו, והוראות חוק זה לא יחולו על
מזונות אלה."**

111. הקטינות הינן בנות 11, 10 ו-4.5 שנים. עד לאחרונה, ע"פ הדין העברי כפי שפורש בפסיקה, חויב האב בלבד בסיפוק מזונותיו ההכרחיים של בנו הקטין מגיל אפס ועד הגיעו לגיל 15 שנה. לאחרונה נדרש בית המשפט העליון בהרכב מורחב של שבעה שופטים לשאלת חלוקת נטל חיוב המזונות בין הורים יהודים במקרה של משמורת משותפת. בפסק הדין הוכרעה אף שאלת מקור החיוב במזונות של ילדים בגיל 6-15. בפסק הדין נקבעה הלכה לפיה בגילאי 6-15 שנים החיוב במזונות הוא מדין צדקה והוא חל במידה שווה על שני ההורים, תוך שחלוקת החיוב ביניהם תיקבע על פי יכולותיהם הכלכליות היחסיות מכלל המקורות, לרבות הכנסה משכר עבודה ([בע"מ 919/15 פלוני נ' פלונית ואח'](#) [פורסם בנבו] (19.7.17)). בכך למעשה הושווה הדין החל בגילאים 6-15 שנים לזה החל בגילאי 15-18 שנים, שגם אז החיוב על פי הדין העברי הוא מדין צדקה והוא מוטל על שני ההורים על פי יכולותיהם הכלכליות היחסיות (ר' פסקה 20 לפסק דינו של כבוד השופט פוגלמן, והאסמכתאות (ש)).

112. אכיפתו של החיוב מדין צדקה – על האב או על האם – מותנית בשני תנאים מצטברים: כי ההורה עצמו הוא אמיד כך שלאחר סיפוק צרכיו שלו נותר בידו ליתן צדקה; וכי הקטין נצרך ואין לו מקורות עצמאיים משלו לסיפוק צרכיו. שיעור מזונות ילדים מדין צדקה נועד להביא את הילד ככל הניתן לרמת החיים שבה הורגל ערב הגירושין ([בע"מ 919/15](#), פסקאות 24-25, 27 לפסק דינו של כב' השופט פוגלמן).

113. יודגש כי הסוגיה שהובאה לפתחו של ביהמ"ש העליון [בע"מ 919/15](#) הינה חלוקת נטל חיוב המזונות בין הורים יהודים במקרה של משמורת משותפת, אולם ההלכה שנקבעה לא סוייגה רק למקרים של משמורת פיזית משותפת. לעניין זה ר' פסק דינה של כב' השופטת שפרה גליק בתלה"מ [מ 16207-01-16](#) (14.09.17). כן ר' דברי כב' השופט פוגלמן בפסקה 77 סייפא לפסק הדין.

114. כך, למעשה, בבע"מ 919/15 הוחלט פה אחד על ידי שבעת שופטי ההרכב, בהתאם לפסק דינו של כב' השופט פוגלמן :

"בגילאי 6-15 חבים שני ההורים באופן שווה במזונות ילדיהם מדין צדקה, תוך שהחלוקה ביניהם תקבע על פי יכולותיהם הכלכליות היחסיות מכלל המקורות העומדים לרשותם, לרבות שכר עבודה, בנתון לחלוקת המשמורת הפיזית בפועל, ובשים לב למכלול נסיבות המקרה".

115. ליישום הלכת בע"מ 919/15 בפסיקה ר' פסק דינו של כב' סגן הנשיאה השופט נחשון פישר בתלה"מ 7531-05-17 (ניתן ביום 14.11.17) וההפניות הרבות שם.

116. בהתאם לפסיקה, יש ליישם את ההלכה על הליכים תלויים ועומדים (ר' עמ"ש (מרכז) 33549-04-16).

117. עוד נקבע בפסיקה שניתנה בימים אלה ממש בעמ"ש 14612-10-16 פ.ב נ' א.ב [פורסם בנבו] (20.12.17), כי ע"פ הכללים שנקבעו בבע"מ 919/15 על הערכאה הדיונית לקבוע ממצאים עובדתיים ביחס לפרמטרים הבאים :

- א. צרכי הקטינים – גובה הצרכים תלויי השהות ובכללם מדור והוצאות מדור; צרכים שאינם תלויי שהות; צרכים והוצאות חריגים, הכל ללא הבחנה בין צרכים הכרחיים ללא הכרחיים.
- ב. היכולות הכלכליות של ההורים – מכלל המקורות שעומדים לרשותם, כולל שכר עבודה.
- ג. קביעת היחסיות של היכולת הכלכלית של ההורים, האחד מול רעהו – נתון הרלבנטי ביחס לצרכים שאינם תלויי שהות ולצרכים החריגים.
- ד. חלוקת המשמורת בפועל – נתון המכוון לחלוקת זמני השהות, ילקח בחשבון לעת קביעת חלוקת הנטל בין שני ההורים ביחס לצרכים תלויי השהות, יחד עם הנתון של היכולות הכלכליות של ההורים.

118. כן נפסק כי אין מדובר בנוסחאות אריתמטיות נוקשות, ועל הסתמכות על נתונים יבשים, והכל תלוי במכלול נסיבות העניין, כששיקול העל הוא טובת הילד ורווחתו בתי שני הוריו.

119. באשר לקטינה נ', שהינה מתחת לגיל שש, יש ליישם את הדין האישי החל והלכת בע"מ 919/15 אינה חלה לגביה (ר' רמ"ש (מרכז) 14655-06-17 ר.ק נ' ד.ק. [פורסם בנבו] שם נקבע כי הלכת בע"מ 919/15 אינה חלה על קטינים מתחת לגיל 6 אשר הדין ביחס אליהם שונה). על סוגיית ה"אִיפָה על אִיפָה" בין קטין מעל לגיל 6, לאחיו שהינו מתחת לגיל 6, מאחר והשינוי בדין האישי מתייחס לקטינים שהינם מעל לגיל 6 ר' דברי כב' סגן הנשיאה השופט נחשון פישר בתלה"מ 7531-05-17 (14.11.17).

120. על פי הדין העברי, אב חייב במזונות ילדיו שעד גיל 6 כדי צרכיהם ההכרחיים. מעבר לצרכיהם ההכרחיים החיוב במזונות הוא מדין צדקה והוא חל על שני ההורים בשים לב ליכולתם הכלכלית. בחיוב מכח צדקה, שווים האם והאב, רק כאשר ידה של האם משגת מעבר לפרנסת עצמה ("כלל האמידות"), שכן אין לחייב את האם מבלי לקבוע תחילה שיכולה היא להשתתף בהם, ומה שיעור יכולתה זו. למעשה, יש לבצע חלוקה יחסית בין ההורים על פי הכנסתו הפנויה של כל אחד מהם (ור' יכולתה זו).

לעניין זה: ע"א 591/81 פורטוגו נ' פורטוגו, פ"ד לו(3) 449; ע"א 210/82 גלבר נ' גלבר, פ"ד לח(2), 14; ע"א 393/83 דלי נ' דלי, פ"ד לח(3) 613; ע"א 135/80 בכור נ' בכור, פ"ד לו(2) 358.

121. בפסיקה ניכרת מגמה של צמצום הצרכים ההכרחיים למינימום (ר' תמ"ש (ת"א) 16981/96 דהאן נ' דהאן [פורסם בנבו] (16/5/96)), כאשר נקבע ישנם צרכים הכרחיים של כל קטין באשר הוא קטין, וכן צרכים הכרחיים מינימאליים המתייחסים לקטין הספציפי נשוא ההליך, לרבות צרכים רפואיים ייחודיים שאין לקטין אחר בן גילו. עפ"י מבחן זה נקבע, ש"צרכים הכרחיים" הינם: (א) מזון; (ב) ביגוד והנעלה; (ג) מדור: חלקו של הקטין בשכ"ד/מימון הדירה והוצאות החזקת בית.

122. לצרכים אלה עשויים להיווסף צרכים הכרחיים מינימליים נוספים של אותו קטין נשוא התובענה, כדוגמת הוצאות רפואיות מיוחדות, שאין לקטין אחר בן גילו. אף לגבי הוצאות החינוך קבע כבי' השופט גייפמן כי הינם צרכים חיוניים אולם לא צרכים בסיסיים ממש של קיום. לפיכך, יש לאפשר העברתם מהמעגל הראשון של צרכים הכרחיים למעגל השני של סיפוק מזונות הקטינה ע"י שני ההורים מדין צדקה. הוא הדין לגבי הוצאות מעון, מטפלת, צעצועים ונסיעות של קטין (תמ"ש (ת"א) 13990/96 פלונית ואח' נ' אלמוני (24/06/1996, פורסם במאגרים [פורסם בנבו]); תמ"ש (נצ') 39427-06-11 ר.ש. נ' ע.ש. (08/08/2012, פורסם במאגרים [פורסם בנבו])).

123. לעניין הוצאות המדור והחזקתו, גם כאן נהגה פסיקה עניפה להעמיד שיעור השתתפות אב בהוצאות מדור והחזקתו בגין קטין אחד בהיקף של 1/3 מההוצאות ועבור שני קטינים מדובר בהיקף של 40% מההוצאות המדור והחזקתו, ובמקרה של שלושה קטינים ומעלה בהיקף של 50%. יש שראו בהחזקת המדור צרכים הכרחיים ויש שראו בו צרכים מדין צדקה, הכל לפי הנסיבות (ע"א 52/87, הראל נ' הראל, פ"ד מג(4) 201, 205; ע"א 764/87 אוהר נ' אוהר (1/12/1987, לא פורסם) [פורסם בנבו]; תמ"ש (ת"א) 104840/00 א"ב נ' ב"א, (21/07/2003, פורסם במאגרים) [פורסם בנבו]; תמ"ש (י-ם) 21990/00 פלונים נ' אלמוני, (03/04/2001, פורסם במאגרים) [פורסם בנבו]).

124. באשר לשאלה כיצד ייפסקו מזונות ללא שהובאו ראיות מספיקות לביסוס היקף הצרכים המבוקשים בתביעה, כבר נפסק כי תביעה למזונות היא תביעה כספית שיש להוכיחה ככל תביעה אחרת. יחד עם זאת, מקום שלא כל הצרכים מוכחים, לרבות כאשר שלא מובאות ראיות כלל, פוסקים בתי המשפט מזונות לפי שיקול דעתם ואמזן הצרכים הסביר והראוי. בהתאם לפסיקה, צרכי הכרחיים של קטין שאינם דורשים ראיות מפורטות ואשר מצויים בידיעה כללית שיפוטית, עומדים כיום על סך של 1,250 - 1,400 ₪ ללא הוצאות מדור וללא הוצאות חינוך. לעניין קביעת הסכום לעיל כסכום סף ר' תמ"ש (נצ') 42952-05-12 ל.ש. נ' ר.ש. [פורסם בנבו] (31/12/2012, וההפניות שם).

125. עוד נפסק כי בשעה שבית המשפט מטיל חיוב כספי הנוגע למזונות, תמיד יש ליתן עדיפות להתרשמות מהראיות והעדויות הקונקרטיים המובאות בפניו, ואלה תמיד יבוכרו על פני קביעה שיפוטית של סכום קבוע למזונות ילדים (ר' גישתו של חברי כב' סגן הנשיא אסף זגורי בתמ"ש (נצ') 24041-07-12 ע.א נ' א.א [פורסם בנבו] (24.02.13)). לפיכך, אין גם בסכומי המינימום לעיל כדי לכבול את בית המשפט לפסוק סכום נמוך מהם אם כך הוא מתרשם בנסיבות שלפניו.

דיון קונקרטי בצרכי הקטינות:

126. **כלכלה ומזון:** בתצהירה, התובעת העמידה את רכיב כלכלה ומזון על סך של 400 ₪ עבור כל קטינה. לביסוס טענותיה התובעת לא צרפה קבלות אולם צרפה העתק מדפי חיוב בכרטיס אשראי ממנו עולה כי ההוצאות למרכולים השונים. מדובר בסכום סביר המשקף את הוצאות הכלכלה עבור הקטינות כאשר הן במשמורת האם, ואף האב לא טען כנגד גובה הסכום הנטען.
127. **ביגוד והנעלה:** בתצהירה, העריכה האם רכיב זה בסך של 200 ₪ לחודש לכל קטינה. בעניין זה צורפו מספר קבלות, וכן צורפו דפי חיוב כרטיס אשראי המעיד על הסכומים הנטענים, אשר הוערכו באופן סביר, וממילא האב לא הכחיש את גובה הסכום הנטען, הגם שטען כי אף הוא מוציא סכומים דומים עבור ביגוד והנעלה וצרף קבלות בגין רכישות בגדים, ואף צילם את ארון הבגדים של הקטינות בביתו.
128. **תרופות וביטוח בריאות:** בתצהירה, העריכה האם רכיב זה בסך של 100 ₪ לחודש עבור כל קטינה. צורפו מספר קבלות לתצהיר וכן דפי חיוב בכרטיס האשראי, המעיד על תשלומים עבור הוצאות רפואיות (עבור שירותי בריאות כללית, הפניקס חיים ובריאות, סופר פארם) אף סכום זה לא הוכחש ע"י האב.
129. **חינוך:** בתצהירה, פירטה האם כי דמי חינוך לבית ספר כולל מרח"ב בוגר- 842 ₪ עבור הקטינה ת', דמי חינוך כולל מרח"ב צעיר- 836 ₪ עבור הקטינה א' ודמי חינוך עבור "גן ***"- 1,674 ₪ -עבור הקטינה נ'. האב בתצהירו טען שמסגרת המרחב של ת' פועלת במתכונת מצומצמת הכוללת שני מפגשים בשבוע ועלותה 120 ₪ לחודש. התובעת בחקירתה אישרה שהבנות לא משתתפות באופן מלא במסגרת הלא פורמלי- הצהרון בימי שישי והמסגרת של החגים, ולכן העלות פחתה. בנוסף עלות הגן של הקטינה נ' פחתה, אך אין יותר השתתפות התמ"ת. כן הוסיפה כי החישוב הוא כולל בעוד היא מבקשת מחציות מהוצאות החינוך (ר' פרוטוקול דיון מיום 21.5.17 עמ' 24 שורות 13-5). התובעת צירפה לתצהירה דף פירוט תשלומי הורים לשנת תשע"ו (2015-2016), המעיד לפיו עלות תשלומי הורים בכיתות השונות. כן צירפה האם קבלות עבור רכישת ציוד לבי"ס, בנוסף, בפירוט חיוב כרטיס האשראי אשר צורף לתצהירה, נרשמו חיובים בגין התשלומים למסגרות החינוך. האב צירף לתצהירו קבלה בגין טיול פתיחת שנה, וכן טען כי הוא והתובעת מתחלקים שווה בשווה בתשלומים למוסדות החינוך. בעניין הוצאות החינוך, אינני קובעת סכום קבוע, והחלוקה בין ההורים תיעשה לפי תשלום הוצאות החינוך בפועל.
130. **בילויים, מתנות ימי הולדת ופנאי** – נתבעו בסך של 150 ₪ עבור כל אחת מהקטינות- ת' וא', וסך 100 ₪ עבור הקטינה נ'. האם צירפה לתצהירה קבלה עבור רכישת מתנת יום הולדת, הצטיידות לפורים- 35 ₪, רכישות ברשת סטימצקי, תספורת. יצויין כי האב לא חלק על גובה הסכום אך ציין מנגד כי הוא נושא בחלקים שווים עם האם בהוצאות המתנות לצוות החנוכי, רוכש מתנות לימי הולדת לחברים של הבנות בימים בהם המסיבות מתקיימות כאשר הקטינות אצלו. כן ציין כי הוא לוקח את הבנות לטיולים ובילויים, עובדה שלא שנויה במחלוקת בין הצדדים.
131. **חוגים:** נתבעו סך של 150 ₪ עבור הקטינה ת' וסך של 140 ₪ עבור הקטינה א'. צורף לכתב התביעה ולבקשה למזונות זמניים ספח פנקס שיקים המעיד על התשלום. הסכום לא הוכחש ע"י האב, בתצהירו טען כי הוא והתובעת מתחלקים שווה בשווה בתשלומים לחוגים, ובחקירתו אישר את ההשתתפות בחוגים ואת עלותם בסכום גבוה מזה שצויין ע"י האם (פרוטוקול דיון 21.5.17 עמ' 42 שורות 26-22).

132. **קייטנות:** נתבעו סך 182 ₪ עבור קייטנת יולי/אוגוסט שעלותה 2,180 ₪ עבור הקטינות ת' וא'. הסכומים לא הוכחו ומכל מקום – חלוקת החיוב לגביהם תיעשה לפי התשלום בפועל, כפי שנעשה לגבי הוצאות החינוך.

133. **מדור והחזקתו:** בתצהירה טענה האם כי היא שוכרת דירה בסך של 3,800 ₪ לחודש, וכי החלטתה להישאר בדירה (בה התגוררו הצדדים טרם הפירוד) הינה בשל טובת הקטינות הזקוקות ליציבות וביטחון. התובעת פירטה בתצהירה עלות אחזקת הדירה – אגרת קהילה מים וביוב- 892 ₪, חשמל- 300 ₪, טלפון ואינטרנט- 200 ₪, גז- 130 ₪, תחזוקת בית כולל ניקיון וגינון- 300 ₪, אחזקת רכב (כולל דלק)- 500 ₪. סה"כ הוצאות מדור ואחזקתו- 6,122 ₪. בחקירתה בפני טענה התובעת כי "על מחצית המדור אני מבקשת 3,000 ₪ ועל כל אחת מהגדולות 1,600 ₪" (פרוטוקול דיון מיום 21.5.17 עמ' 24 שורה 14). לתצהירה צרפה 'חוזה שכירות' לתקופה שמיום 1.8.16 ועד ליום 31.7.17. כן צורפו קבלות בגין ארנונה ומים- בסך 813 ₪ בממוצע לחודש, חשמל- 303 ₪ בממוצע לחודש. כן צורפה קבלה מטעם קיבוץ *** עבור ניקוי שטח, גיזום וריסוס בסך 410 ₪. מדפי חיוב כרטיס האשראי צוינו הוצאות בגין תקשורת(הוט מובייל, בזק) -190 ₪ לחודש.

134. להלן טבלת סיכום הצרכים עבור הקטינות ת', א' ונ' לאור הפירוט לעיל:

סכום ההוצאה – ת'	סכום ההוצאה – א'	סכום ההוצאה – נ'	
400	400	400	כלכלה ומזון
200	200	200	ביגוד והנעלה
100	100		תרופות וביטוח בריאות
ע"פ ההוצאה בפועל	ע"פ ההוצאה בפועל	ע"פ ההוצאה בפועל	חינוך
150	150	100	בילויים, מתנות ימי הולדת ופנאי
150	140		חוגים
ע"פ ההוצאה בפועל	ע"פ ההוצאה בפועל		קייטנות

הכנסות הצדדים:

135. לטענת האם היא משתכרת סך של כ-7,763 ₪ לחודש בממוצע. מתלושי השכר שצורפו לתצהירה עולה, כי השתכרותה הממוצעת (ממוצע 10 חודשים) עומדת על סך של 8,060 ₪ לחודש.

136. אין מחלוקת כי מעבר לכך מועברת לאם קצבת ילדים מהמוסד לביטוח לאומי בגין הקטינות (לטענת האב סך של 900 ₪ לחודש כולל מענק הלימודים), וכן הינה זכאית לקבלת קצבת ילדים אמריקאית בסך \$1,000 לשנה עבור כל קטינה (בשנתיים האחרונות, חרף זכאותה, הסכום לא הועבר לידה משום שלא הגישה את המסמכים הנחוצים). האם טענה כי כסף זה נכנס לחשבון האמריקאי כחסכון לטווח ארוך לבנות (ר' פרוטוקול דיון מיום 21.5.17 עמ' 14 שורות 10-15). בהקשר זה יצויין כי הגם שהאב ביקש להתייחס לסכום זה כאל הכנסה של האם, לא חלק על כך כי מדובר בחסכון ארוך טווח של הבנות.

137. בכל הנוגע לנכסי האם ב***, כיום מדובר בנכסים הרשומים ע"ש האם, ודמי השכירות בסך 9,000 ₪ לחודש, מועברים אליה. ע"פ הפסיקה יש להתייחס להכנסות משכירות כאל הכנסה. באשר לטענת האם כי דמי השכירות מועברים לטובת תשלום המשכנתא, מעבר לכך שמדובר בחסכון הוני, האם לא הכחישה את טענת האב לפיה חלק גדול מהחזרי המשכנתא שולמו וכי בעוד כשלוש שנים, עתידה

להסתיים המחצית הגדולה של המשכנתא על הדירות *** ותיוותר לאם הכנסה פנויה נוספת בסך של כ-5,000 ₪ בחודש. לפיכך, ניתן לראות בדמי השכירות כחלק מהכנסת האם, אם כי לא במלוא גובה דמי השכירות.

138. הצדדים היו חלוקים בכל הנוגע להכנסותיה של האם מהשכרת יחידה בדירתה כצימר. מטעמו של האב הוגש תצהירו של מר *** , אשר שוחח עימה ואף נחקר בפני. התובעת הכחישה בחקירתה הנגדית כי הינה משכירה חדר בדירתה כצימר (ר' פרוטוקול דיון 21.5.17 עמ' 19 שו' 21-23), וכאשר נשאלה בחקירתה לפשר הצגתה בשיחה למר *** אירוח ללילה בסכום 350 ₪, השיבה שהיתה טעות עקב פרסום שגוי בערוצים הקהילתיים, וכי יש שם רכוש פרטי ודלת חוצצת בלבד בין היחידה לבין הבית (ר' פרוטוקול דיון מיום 21.5.17 עמ' 20 שורות 11-31 ועמ' 21 שורות 1-4). לא הוכח בפני כי האם אכן נוהגת להשכיר את היחידה, והסברי האם לפיהם היחידה משמשת את הקטינות ואורחים המגיעים לבקרם, מקובלת עלי, ואינני רואה לנכון, בנסיבות העניין, לראות בהשכרת היחידה כפוטנציאל להכנסה נוספת. כך, אין מקום לקבל את טענת הנתבע כי גובה הכנסתה של התובעת במהלך תקופת השליחות ל*חוו"ל, כמו גם שכרם של מקביליה ב*** בארץ, מהווים אינדיקציה לפוטנציאל הכנסה של התובעת. תנאי שכר בתקופת שליחות הינם יחודיים, אינם רלבנטיים לגובה ההשתכרות בארץ, וממילא לא ניתן לטעון כי על מנת למצות את פוטנציאל השתכרותה על התובעת לצאת לשליחות נוספת.

139. האב משתכר כ- 5,900 ₪ נטו בממוצע חודשי בתוספת רכב מעבודתו בחברת *** (פרוטוקול 21.5.17 עמ' 36 שו' 18-22. תלושי שכר שנת 2016 צורפו מטעמו במהלך ישיבת ההוכחות). הנתבע טען כי הרכב נחוץ לעבודתו ולא ניתן להמירו בכסף (פרוטוקול דיון 21.5.17 עמ' 58 שורות 23-25).

140. בחקירתו נשאל לעניין ההפרש בין סכום השתכרותו לו טען בכתב ההגנה – 6,100 ₪ לבין סכום השתכרותו הנטען בתצהירו- 5,700 ₪, והשיב כי הקטינה נ' עברה את גיל 3 והוא זכאי לפחות נקודות במס הכנסה (פרוטוקול דיון מיום 21.5.17 עמ' 36 שורות 10-13).

141. טענות האם בדבר פוטנציאל השתכרותו של האב לאור היותו בעל תארים אקדמיים והכשרות מקצועיות, אושרו למעשה ע"י הנתבע, אולם מדובר בסכומים זניחים ובלתי קבועים: בחקירתו בפני העיד שבמהלך השנתיים שחלפו העביר 4 פעמים הרצאות- 600 ₪ לאחת (ר' פרוטוקול דיון מיום 21.5.17 עמ' 34 שורות 25-29), אך טוען שאין באפשרותו לעבוד בעבודה נוספת מלבד עבודתו כשכיר ב*** לאור ההגבלה שבהסכם העבודה האוסרת ביצוע עבודות נוספות, וכי פעל כך עקב המצוקה הכלכלית, אך הדבר עלול לסבכו אם יתגלה (ר' פרוטוקול דיון מיום 21.5.17 עמ' 35 שורות 7-11). כמו כן עבד במקביל משך חודשיים ב*** והן ב***, אך מדובר היה באישור חריג בטרם סיום עבודתו ב*** (ר' פרוטוקול דיון מיום 21.5.17 עמ' 35 שורות 12-18). אף התשלום שמקבל הנתבע מאביו בגין עזרה שהוא נותן לו בעבודתו בתחום השיפוצים, הינו זניח, ולא ניתן לקחתו בחשבון במסגרת בחינת השתכרות האב או פוטנציאל השתכרותו, בשים לב לעזרה שלטענת הנתבע הוא מקבל, אשר לא הוכחה (ר' פרוטוקול דיון מיום 21.5.17 עמ' 36 ש' 25-31; עמ' 20 שורות 28-32 ועמ' 21 שורות 1-4). באשר לירושה שקיבל, מדובר בכספים שהתקבלו לפני למעלה מעשר שנים, ע"פ הנתען חלק מהתמורה הפסיד בהשקעה בבורסה והיתרה נכנסה לתקציב המשפחתי, טענה אשר לא הוכחה ע"י התובעת.

142. באשר להכנסתם הפנויה של הצדדים, יש לציין כי האב מתגורר כיום בדירה שכורה בדמי שכירות בגובה 3,000 ₪ לחודש. האם שוכרת הדירה בה התגוררו הצדדים קודם לפירוד בשכירות חודשית בסך 3,800 ₪.

143. בשים לב לאמור לעיל, אינני סבורה כי במקרה זה נכון לערוך חישוב אריתמטי מדוייק לשם קביעת חלוקת החיוב במזונות.

144. כפי שניסח זאת, כב' סגן הנשיאה השופט נחשון פישר בתלה"מ [7531-05-17](#) (14.11.17):

"לדידי, לא חישוב מתמטי ומדוייק, ולא נוסחאות שונות ומשונות של זמן חלקי הכנסה צריכות להוביל לסכום המזונות הנדרש ולדרך חלוקתו, אלא צורכי הקטינים ויכולת הוריהם, הכל מתוך מגמה ברורה ליצור לקטינים בתים ומסגרות מאוזנות, ככל הניתן במסגרת יכולתם הכלכלית, מסגרות בהן כל אחד מההורים יוכל להקדיש משאבי זמן ומשאבים כלכליים ורגשיים לטובת רווחתם הפיזית, הכלכלית והנפשית של הקטינים.

ובהמשך –

לדידי, על מנת מחד, להביא בחשבון הן את עיקרון השוויון והן את טובת הילד, הרי שיש לאזן בין הכנסותיהם של ההורים, יכולותיהם, וזמני שהייתם עם הקטינים, כך שבתחילתו של כל חודש, יהיה לכל אחד מן ההורים סכום מספק, שיווני, ומאוזן ככל הניתן, באמצעותו יוכלו הקטינים, באמצעות כל אחד מהוריהם, להיטיב את מצבם האישי, הכלכלי והרגשי"

145. יש לקחת בחשבון את זמני השהות הדומים, גם אם אינם "מחצה על מחצה" במסגרתם שוהות הקטינות עם האם מעט יותר, את הגמישות בזמני השהות והצורך בקביעת "זמן איכות" עם האם, את הפערים בהכנסות הצדדים כפי שפורטו לעיל, את העובדה כי קצבת הילדים (אף אם נתעלם מזו האמריקאית) מהמל"ל כמו גם המענק, מועברת לאם, וכי שני ההורים גרים בסמיכות והקטינות עוברות בחופשיות מבית לבית (גם אם חלוקת הלילות ברורה), ובשים לב לכל הנתונים שפורטו בהרחבה לעיל, ומאחר שלגבי הוצאות החינוך והבריאות החרוגות והשוטפות יש הסכמה למעשה כי אלה יחולקו בין הצדדים בצורה שווה - אני קובעת כי כל צד ישא בעין בהוצאות הקטינות, כאשר הן במשמורתו, לרבות ביגוד והנעלה, ובנוסף הצדדים ישאו בחלקים שווים בכל הוצאות הקטינות שאינן נובעות משהותן: קרי כלל הוצאות החינוך והבריאות השוטפות והחרוגות: לרבות טיפולי שיניים, אורטודנטיה, משקפיים, טיפולים פסיכולוגיים, רגשיים, ריפוי בעיסוק, תרופות, שכ"ל, חוגים, פעילויות במרחב וקייטנות, שיעורי עזר וכיוב, ככל שיידרשו למי מהילדים. בכל מקרה של מחלוקת בין הצדדים בדבר נחיצות ההוצאה, יכריע הגורם המקצועי הרלבנטי ו/או מחנך כיתה.

146. התשלומים ייעשו ככל שניתן ישירות למוסדות הרלבנטיים, לנותן השירות או לגורם המטפל. בהעדר יכולת ישא בהם אחד הצדדים והצדדים יערכו התחשבות ביניהם, בכפוף להצגת חשבוניות או

- הצעות מחיר בכתב. במקרה בו אחד הצדדים קיבל דרישת תשלום מהצד השני ולא שילם את חלקו תוך 14 יום – חלקו של אותו הורה ניתן יהיה לביצוע בהוצאה לפועל כחלק מתשלום דמי המזונות.
147. משמורת משותפת לא נמדדת ע"פ חלוקת זמנים שווה, אלא ע"פ איכות הזמן וכאשר הצדדים גרים כה סמוך זה לזה, לא ניתן באופן אמיתי למדוד את חלוקת הזמן בצורה מדוייקת. לפיכך, אף אם בעתיד תרחיב העו"ס במסגרת סמכותה את זמני השהות, והם יהיו זהים, לא תהיה לכך השלכה על החיוב במזונות.
148. באשר לקטינה נ', ישא האב **בנוסף** לאמור לעיל, במזונותיה ההכרחיים עד הגיעה לגיל 6 בסך של 1400 ₪ לחודש, כולל חלקה היחסי במדור ההכרחי (לא כולל טלפון, אינטרנט, תחזוקת בית, נקיון, גינון ואחזקת רכב, שאינן מהוות הוצאות מדור הכרחיות). החל מגיל 6 – יפסק החיוב האמור וכל צד ישא בהוצאותיה בהתאם למנגנון שנקבע לעיל.
149. דמי המזונות ישולמו לאם החל מיום 01.01.18 ובכל אחד לחודש עבור אותו החודש וזאת לחשבון הבנק של התובעת. דפי בנק המעידים על ביצוע התשלום יהוו ראיה חותכת ומכרעת לביצוע תשלום המזונות בפועל.
150. דמי המזונות הנקובים לעיל, יהיו צמודים למדד המחירים לצרכן, כפי שזה מתפרסם מדי 15 בכל חודש על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. מדד הבסיס יהא המדד שיתפרסם ביום 15/01/18 (להלן "מדד הבסיס"). דמי המזונות הנ"ל יותאמו ויעודכנו על פי השינויים ממדד הבסיס מדי שלושה חודשים (ללא תשלומים רטרואקטיביים). מדדים שליליים לא יובאו בחשבון.
151. דמי המזונות המפורטים לעיל ישולמו לידי התובעת בנוסף לקיצבת הילדים המשולמת לה ע"י המל"ל ו/או בנוסף לכל קיצבה, גימלה או הטבה להם היא זכאית, ככל שהיא זכאית על פי כל דין.
152. עד למזונות חודש דצמבר 2017 כולל, ינהגו הצדדים בהתאם להחלטה בעניין המזונות הזמניים, כאשר לא תהיה התחשבנות בגין מזונות עבר.

153. לסיכום:

- תביעת האם משמורת בלעדית - תמ"ש 50654-03-15 - נדחית.**
- תביעת האב למשמורת משותפת - תמ"ש 47211-12-15 - מתקבלת. המשמורת על הקטינות תהא משותפת, כמפורט בסעיפים 89 ו-95 לפסק הדין.**
- תביעת האם לחיוב האב במזונות הקטינות תמ"ש 50603-03-15 - מתקבלת באופן שפורט בסעיפים 146 – 149 לפסק הדין.**
154. כל צד ישא בהוצאותיו.
155. המזכירות תמציא את פסק הדין לצדדים ותסגור את התיקים שבכותרת. ניתן היום, י' טבת תשע"ח, 28 דצמבר 2017, בהעדר הצדדים.

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, תקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

אביבית נחמיאס 54678313-/-

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה